

บทที่ 4

ชุมชนเมืองบ้านเพ

4.1 ลักษณะทางกายภาพ

4.1.1 ที่ตั้ง และชุมชนใกล้เคียง

สุขาภิบาลบ้านเพตั้งอยู่ภายในเขตอำเภอเมืองจังหวัดระยองอยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองระยองไปทางทิศตะวันออก ตามแนวทางหลวงหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) เป็นระยะทางประมาณ 19 กม. มีเขตติดต่อกับตำบลและอำเภอใกล้เคียงคือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลตะพง และ ตำบลแกลง อำเภอแกลง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลแกลง อำเภอแกลง
ทิศตะวันตก	ติดกับตำบลตะพง อำเภอเมือง
ทิศใต้	จดแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย

ชุมชนเมืองที่อยู่ใกล้เคียงได้แก่ เทศบาลเมืองระยองทางทิศตะวันตก และสุขาภิบาลสุนทรภู่สุขาภิบาลแกลงกะเจ็ด และเทศบาลตำบลทางเกวียน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ทางด้านทิศตะวันออก โดยมีทางหลวงหมายเลข 3 เป็นเส้นทางเชื่อม ต่อกันระหว่างชุมชนดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีทางหลวงหมายเลข 3145 ซึ่งเป็นถนนเลียบชายหาด จากบ้านเพ ผ่านแกลงกะเจ็ด และสุขาภิบาลสุนทรภู่ไปจดกับทางหลวงหมายเลข 3 ที่อำเภอแกลง

4.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

สุขาภิบาลบ้านเพมีพื้นที่ประมาณ 27.6 ตร.กม. ด้านทิศเหนือมีเขาตะพานควายต่อเนื่องกับเขายาย-ชุม มียอดเขาสูงประมาณ 290 เมตรภายในบริเวณพื้นที่มีเส้นทางคมนาคมสายสำคัญคือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ผ่านทางเหนือของสุขาภิบาล ไปทางตะวันออกทางปากเหนือของทางหลวงหมายเลข 3 ตั้งแต่ทางแยกบ้านตะพงไปจนสุดเขตสุขาภิบาล ลักษณะพื้นที่เป็นเนินสูงต่ำ โดยทั่วไป มีความสูง โดยเฉลี่ยประมาณ 10 ถึง 20 เมตร ส่วนใหญ่ เป็นสวนผลไม้สลับกับอาคารพักอาศัย และร้านค้าที่ให้บริการแก่ชุมชน

ทางด้านทิศใต้และตะวันตกของถนนสุขุมวิทเป็นพื้นที่ลาดต่ำลงสู่ชายทะเลทางเขาสาปซึ่งเป็นเนินเขาสูงประมาณ 50 เมตร อยู่ริมอ่าวสาป โดยมีแนวหาดแม่รำพึงทอดยาวไปจนจดเขาแหลมหญ้า มีความยาวประมาณ 5 กม. บริเวณชายหาดมีความลาดหลั่นกันไป โดยทางตะวันตกจะมีความชันสูงและ ค่อย ๆ ลาดน้อยลงไปจนถึงบริเวณบ้านกันอ่าว เนื่องจากมีถนนเลียบชายหาดยาวตลอดแนว ทำให้พื้นที่บริเวณชายหาดถูกจำกัดลงไป โดยเฉลี่ยมีความกว้างประมาณ 10-30 เมตร พื้นที่บางส่วนต่อเนื่องกัน ระหว่างหมู่ 5 ของตำบลตะพงกับหมู่ 1 ของตำบลบ้านเพ มีอาคารร้านค้าและบ้านพักอาศัยตลอดแนวสองฟากถนน ที่แบ่งช่วงระหว่างทางหลวงแผ่นดินกับถนนเลียบชายหาด ใกล้กับบริเวณวัดในไร่ ส่วนบริเวณ ถนนเลียบหาด ฟากเหนือตลอดแนว เป็นที่ตั้งของบ้านพักตากอากาศ ตั้งแต่ขนาดเล็กจนถึง อาคารชุด ขนาดใหญ่

จากแยกทางหลวงหมายเลข 3 ลงมาจนจดท่าเรือประมงบ้านเพเป็นระยะประมาณ 3 กิโลเมตร มีอาคารพักอาศัยและร้านค้าจับกลุ่มอยู่บนสองฟากของถนนเป็นระยะๆ และเริ่มหนาแน่นมากขึ้นตั้งแต่บริเวณหน้าวัดมหาธาตุสุทธารมย์ ไปจนจดท่าเทียบเรือจากแยกถนนสุขุมวิทตัดกับถนนเลียบชายทะเลไปทางตะวันออก เป็นย่านศูนย์กลางการค้าอันเก่าแก่ของบ้านเพมีอาคารร้านค้ากระจุกตัวอยู่หนาแน่นทั้งสองฟากของถนนรวมทั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ผลผลิตทางประมงไปจนจดสวนรุกชาติเพ (สวนสน)

สำหรับทางฟากใต้และตะวันออกของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ลักษณะของพื้นที่ใกล้เคียงกับทางตะวันตก แต่มีอาคารจับกลุ่มหนาแน่นกว่า ทั้งนี้เนื่องจากมีถนนสายกรุนน้อย และทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3300 เชื่อมต่อกับถนนเลียบชายทะเล จึงทำให้อาคารต่างๆ ขยายตัวออกไป ตามแนว สองฟากของถนน โดยเฉพาะถนนสายกรุนน้อย ปัจจุบันมีอาคารปลูกสร้างขึ้นใหม่เห็นได้อย่างชัดเจน ใกล้เคียงกับถนนแยกเข้าตลาดบ้านเพ

4.1.3 สภาพภูมิอากาศ

โดยที่ลักษณะที่ตั้งของพื้นที่อยู่ติดทะเลและภูเขาไม่มากนัก อุณหภูมิ โดยเฉลี่ยของบริเวณนี้ จึงเหมาะแก่การพักผ่อน ไม่ร้อนจัดหรือหนาวจัดจนเกินไป อุณหภูมิ สูงสุดประมาณ 32.8 องศาเซลเซียสและต่ำสุดประมาณ 24.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิโดยเฉลี่ย ตลอดทั้งปีประมาณ 27.9 องศาเซลเซียสอย่างไรก็ตามจากสภาพที่ตั้งทำให้สามารถรับอิทธิพลจากลมมรสุมทั้งสองด้านคือลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่

พัดมาจากทะเลอันดามันและอ่าวเบงกอลกับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดมาจากทะเลจีนใต้และประเทศ จีนจึงทำให้บริเวณนี้มีฝนตกในปริมาณที่มากพอสมควรเดือนที่มีฝนตกหนักมากที่สุดคือเดือนกันยายน และตุลาคม ประมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยตลอดปี ประมาณ 13.21 มิลลิเมตร รายละเอียดอุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ และปริมาณน้ำฝน แสดงไว้ในตารางที่ 4 - 1 , 4 - 2 และ 4 - 3

ตารางที่ 4 - 1
แสดงสถิติอุณหภูมิสูงสุด - ต่ำสุด

ปี	2528		2529		2530		2531		2532	
	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด
ม.ค.	30.76	20.62	30.36	18.70	31.40	20.74	31.71	31.04	31.25	22.66
ก.พ.	32.00	26.04	30.95	22.84	31.22	23.82	31.93	24.78	31.03	23.84
มี.ค.	32.54	25.52	31.93	25.37	32.02	25.99	32.72	27.15	32.05	25.33
เม.ย.	32.56	26.34	32.88	26.45	33.05	27.13	32.90	26.71	33.82	27.51
พ.ค.	31.53	25.77	31.61	26.92	32.77	26.87	31.92	26.53	33.65	27.24
มิ.ย.	30.83	26.89	31.82	22.11	31.73	26.66	31.57	26.09	32.41	26.73
ก.ค.	30.85	25.38	31.10	25.71	32.00	27.29	31.70	26.00	31.85	26.34
ส.ค.	31.03	26.40	31.06	26.45	31.80	26.25	31.25	26.19	31.85	26.00
ก.ย.	30.53	25.35	30.97	25.42	31.43	25.47	31.45	25.32	31.69	25.34
ต.ค.	30.69	24.33	31.31	24.48	32.07	24.41	30.83	24.45	31.89	24.63
พ.ย.	32.02	23.58	31.83	23.05	32.05	24.43	30.86	22.64	32.87	22.89
ธ.ค.	31.58	20.41	31.10	20.54	30.61	19.21	30.90	18.86	31.64	19.58

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

ตารางที่ 4-2
แสดงสถิติปริมาณน้ำฝน

ปี	2528		2529		2530		2531		2532	
	จำนวนวัน	ปริมาณฝน (ม.ม.)	จำนวนวัน	ปริมาณฝน (ม.ม.)	จำนวนวัน	ปริมาณฝน (ม.ม.)	จำนวนวัน	ปริมาณฝน (ม.ม.)	จำนวนวัน	ปริมาณฝน (ม.ม.)
ม.ก.	2	3.70	-	-	-	-	-	-	7	87.30
ค.พ.	3	8.20	2	55.00	2	5.00	6	112.70	7	107.90
พ.ค.	4	75.00	-	-	2	38.90	5	59.20	2	51.90
เม.ย.	13	241.40	8	70.40	4	29.80	7	97.00	3	8.80
พ.ค.	23	358.90	11	217.70	12	143.00	19	296.80	14	41.10
มิ.ย.	12	132.90	7	39.80	19	213.40	17	185.20	6	66.50
ค.ก.	13	161.10	14	170.00	8	201.10	15	264.90	11	131.20
ส.ก.	10	69.20	11	79.10	17	173.40	20	137.10	8	60.10
ค.ย.	18	234.20	15	311.50	15	222.10	22	305.20	17	212.40
ต.ก.	19	214.50	22	298.10	17	223.40	16	298.90	16	367.20
พ.ย.	7	33.30	4	64.00	15	129.40	1	3.60	7	10.70
ธ.ก.	-	-	1	3.50	-	-	-	-	-	-

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

ตารางที่ 4-3
แสดงสถิติความชื้นเฉลี่ย (%)

เดือน	ความชื้นเฉลี่ย (%)				
	2528	2529	2530	2531	2532
ม.ก.	91.48	81.68	84.32	87.26	90.55
ก.พ.	82.50	87.65	82.79	88.52	87.36
มี.ก.	85.35	79.68	83.26	79.97	83.81
เม.ย.	86.00	85.37	83.73	86.23	82.53
พ.ก.	87.35	81.26	83.71	-	83.65
มิ.ย.	80.00	81.00	83.53	84.83	79.93
ก.ก.	85.23	83.61	78.00	87.10	84.26
ส.ก.	81.84	82.03	84.74	86.48	83.42
ก.ย.	87.83	89.73	90.23	91.17	89.40
ต.ก.	92.68	92.36	91.81	77.70	89.74
พ.ย.	90.50	84.04	92.33	77.70	83.60
ธ.ก.	81.97	85.52	77.32	80.07	85.35

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

4.1.4 แหล่งน้ำ

เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่สูงเนิน และลาดต่ำลงทะเล ประกอบกับลักษณะของดินเป็นดินปนทรายไม่มีสมรรถนะในการกักเก็บน้ำ เนื่องจากมีการดูดซึมน้ำดินสูง ถึงแม้ภายในบริเวณสุขาภิบาลจะมีลำคลองเล็ก ๆ เช่น คลองกรุนและคลองสาปแต่ก็ไม่สามารถจะรองรับปริมาณของน้ำในช่วงฤดูฝนได้จึงทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมในช่วงฝนตกหนัก หลังจากนั้นน้ำก็ไหลลงทะเลไปหมด และในช่วงฤดูร้อนลำคลองดังกล่าวก็ไม่สามารถกักเก็บน้ำเอาไว้ได้ จึงทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนน้ำในช่วงเวลาดังกล่าว

4.1.5 การใช้ที่ดิน

พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกใช้เพื่อการเกษตรกรรมนับตั้งแต่บริเวณตามแนวของฟากของทางหลวงหมายเลข 3 เป็นสวนผลไม้ พืชไร่สลับกับอาคารที่พักอาศัยเป็นระยะ ๆ ส่วนทางใต้บริเวณตลาดบ้านเพน็บบเป็นย่านการค้าและบริเวณที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากที่สุดในเขตพื้นที่ศึกษา นอกจากนี้เป็นบริเวณที่มีนักท่องเที่ยวซึ่งเดินทางมาเที่ยวบริเวณเกาะเสม็ด สวนรุกขชาติเพ และชายหาดแม่รำพึงมาใช้บริการหาซื้อสินค้าที่จำเป็นตลอดจนของฝาก (อาหารแห้ง) เป็นจำนวนมาก การใช้ที่ดินบริเวณนี้มีการขยายตัวไปทางด้านทิศตะวันออกจนสุดเขตพื้นที่ศึกษาโดยเป็นย่านการค้าและบริการใหม่ ๆ ซึ่งเพิ่งเกิดขึ้นในระยะ 4 - 5 ปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามการพัฒนาเหล่านี้ยังไม่มีกิจกรรมเกิดขึ้นมากนัก พบว่ามีอาคารที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์หลายแห่ง

ส่วนทางด้านทิศตะวันตกบริเวณอ่าวสาป ชายหาดแม่รำพึงไปจนจรดเขาแหลมหญ้าพื้นที่ส่วนใหญ่มีการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร เว้นแต่บริเวณพื้นที่ติดถนนเลียบริมชายทะเลส่วนใหญ่ จะถูกใช้เป็นที่พัก -อาศัยทั่วไปและเพื่อการพักผ่อน โดยมีบังกาโล บ้านพักตากอากาศ โรงแรม ตลอดจนอาคารชุดขนาดใหญ่
เกิดขึ้นหลายแห่ง

จากตาราง 4 - 4 แสดงรายละเอียดการใช้ที่ดิน ซึ่งแยกเป็นประเภทต่าง ๆ จัดทำโดยกรมการผังเมือง ในปี 2533 พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมป่าและที่ว่างมากที่สุด คือ ร้อยละ 76.1 หรือประมาณ 17,101 ไร่ รองลงมาคือ การใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยร้อยละ 3.9 การใช้ที่ดินเพื่อการค้าและบริการ ร้อยละ 1.2 และการใช้ที่ดินเพื่อกิจการอุตสาหกรรม น้อยที่สุดคือ 0.4 หรือเพียง 93 ไร่ ส่วนรายละเอียดของการใช้ที่ดินในแต่ละประเภทในปัจจุบันมีดังนี้

ตารางที่ 4 - 4
การใช้ที่ดินชุมชนบ้านเทพ ปี พ.ศ. 2533

ลำดับที่	ประเภทของการใช้ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
1	ที่พักอาศัย	867	3.9
2	การค้า	267	1.2
3	ราชการและสาธารณูปโภค	191	0.9
4	ศาสนสถาน	125	0.6
5	โรงเรียนและสถานศึกษา	140	0.6
6	อุตสาหกรรม	93	0.4
7	คลังสินค้า	118	0.5
8	พักผ่อน + สนามกีฬา	16	0.1
9	ถนน แม่น้ำ คลอง	3,552	15.8
10	เกษตรกรรม + ป่า + ที่ว่างเปล่า	17,101	76.1
	รวม	22,470	100.0

ที่มา : กรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย, ปี พ.ศ. 2533

ก. การใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย

การใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยกระจุกกระจายทั่วไป โดยบริเวณที่มีการกระจุกตัวของที่อยู่อาศัยมากได้แก่

(1) ชุมชนตลาดบ้านเพ ได้แก่บริเวณพื้นที่ติดทะเลนับจากทางแยกสาย 3140 จนถึงทางแยกสายกรุน และเลี้ยวจากแนวชายหาดเข้าไปประมาณ 750 ม. บริเวณนี้จะมีอาคารพักอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นมากที่สุดในพื้นที่ศึกษา และเป็นชุมชนดั้งเดิมซึ่งประชากรยังคงมีอาชีพประมงชายฝั่งเป็นหลักตั้งแต่ดั้งเดิม ลักษณะอาคารที่พักอาศัยมีทั้งอาคารเก่า (ห้องแถวไม้ และตึกแถวเก่า) แทรกตัวอยู่กับอาคารพาณิชย์นอกจากนี้บริเวณริมหาดก็มีอาคารพักอาศัย แฟลปลา และท่าเรือประมง และร้านค้าบริการนักท่องเที่ยวพลุกพล่านไปในช่วงฤดูท่องเที่ยวจำนวนมาก ซึ่งนับเป็นปัญหาต่อสภาพแวดล้อมของบริเวณนี้

(2) ชุมชนริมถนนสายสุขุมวิท-ท่าเรือแพ (ทางหลวงหมายเลข 3140) ถนนสายนี้เป็นเส้นทางหลักที่เข้าสู่ตลาดบ้านเพ ดังนั้นสองข้างทางตลอดจนตามทางแยกจึงมีอาคารที่พักอาศัยเกิดขึ้นอยู่เป็นระยะ ๆ ลักษณะอาคารบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยว มีอาคารพาณิชย์ และโรงงานอุตสาหกรรมในครัวเรือนแทรกอยู่โดยประปราย

(3) บริเวณริมถนนกรุนน้อย มีลักษณะการใช้ที่ดินและอาคารเช่นเดียวกันกับบริเวณริมถนนสาย 3140 แต่มีโครงการก่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากกว่า

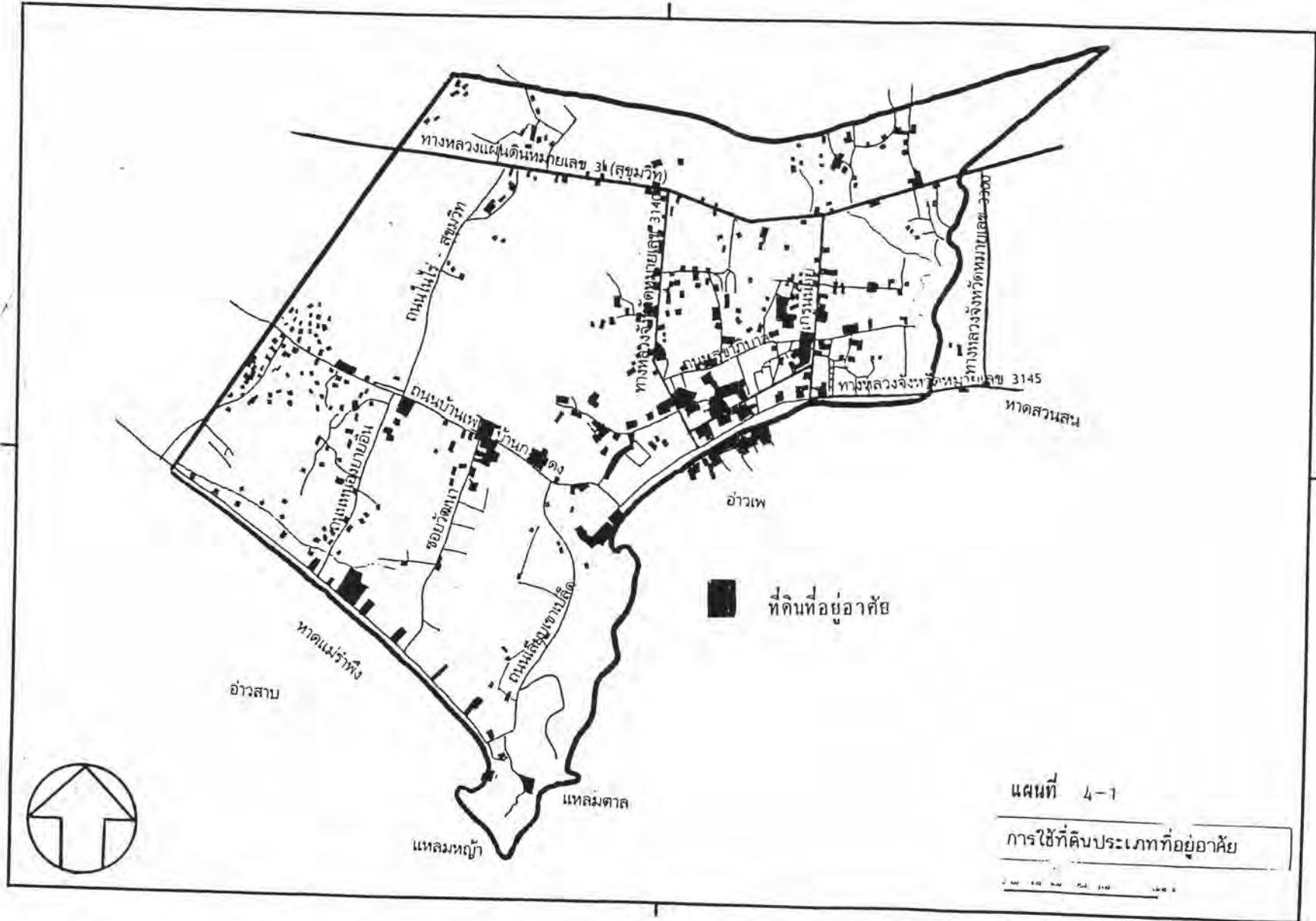
(4) บริเวณริมทางหลวงหมายเลข 3300 มีการใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยเบาบาง มีอาคารเกิดขึ้นอยู่ประปรายตามแนวริมถนน โดยบริเวณตอนกลางมีหมู่บ้านจัดสรรอยู่ 1 แห่ง จำนวน 130 หลัง อยู่ในนี้ส่วนบริเวณทางแยกจรดชายทะเลมีการก่อสร้างตึกแถวซึ่งใช้เป็นอาคารพาณิชย์และอยู่อาศัยมากกว่า 250 ห้อง แต่มีการอยู่อาศัยเพียงบางส่วน

(5) บริเวณริมถนนสายเพ-แกลง-กรำ (ทางหลวงหมายเลข 3145) นับจากทางแยกเข้าถนนสายกรุนน้อยไปจนสุดเขตพื้นที่ศึกษาทางไปสวนรุกชาติเพ บริเวณนี้มีอาคารพักอาศัยอยู่บ้างประปรายแทรกอยู่ในย่านการค้าและบริการที่ขยายตัวมาจากตลาดบ้านเพ

(6) บริเวณริมถนนสุขุมวิท มีอาคารพักอาศัยแบบลักษณะอาคารเดี่ยวอยู่ประปรายในบริเวณพื้นที่ติดกับวัดเขาส่าผาทองมีโครงการหมู่บ้านจัดสรรขนาดใหญ่ที่ยังไม่เกิดขึ้นตามกำหนด

(7) บริเวณริมถนนสายตลาดเพ - ไนไร่ - บ้านกลางดง มีอาคารพักอาศัยอยู่โดยทั่วไปและค่อนข้างหนาแน่น บริเวณก่อนออกนอกเขตพื้นที่ศึกษาทางทิศตะวันตก และตามทางแยกเข้าสู่ชายหาดแม่รำพึง ซึ่งได้แก่ ทางแยกซอยพัฒนา ทางแยกสายไนไร่-กันอ่าว และทางแยกสายไนไร่-เลียบบทะเล

(8) บริเวณริมถนนเลียบบทะเล (ชายหาดแม่รำพึง) จากเขาแหลมหญ้า ไปจนสุดเขตพื้นที่ศึกษาทางทิศตะวันตก เป็นบริเวณที่มีการใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยเกิดขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก โดยมี

บ้านพักตากอากาศบังกาโล รีสอร์ท และอาคารชุดหลายแห่ง ปัจจุบันมีโครงการที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นหลายโครงการ จึงนับเป็นบริเวณชุมชนที่จะมีความสำคัญต่อไปในอนาคตทั้งนี้รวมถึงเป็นแหล่งที่มีนักท่องเที่ยวมาใช้บริการชั่วคราว (ไปเช้า-กลับเย็นด้วย)

(ข) การใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรม

มีบริเวณที่สำคัญอยู่ 3 บริเวณได้แก่ บริเวณตลาดท่าเรือ ริมนนสายเพ-แกลง-กร่า และบริเวณถนนเลียบทะเล (ชายหาดแม่รำพึง)

(1) บริเวณตลาดท่าเรือเพ นับเป็นย่านธุรกิจที่สำคัญที่สุดในพื้นที่ศึกษา ประกอบไปด้วย ตลาดสด แผงลอย ร้านอาหาร และร้านค้าจำหน่ายสินค้าที่จำเป็นทั่วไป ตลอดจนสินค้าพื้นเมือง (ของสดและของแห้งจากทะเล) ธนาคารพาณิชย์ โรงแรม ฯลฯ อาคารในย่านนี้ส่วนใหญ่จะเป็นตึกแถวและมีห้องแถวไม่อยู่บ้างเล็กน้อย

(2) บริเวณถนนสายเพ-แกลง-กร่า จากบริเวณทางแยกถนนกรุ่นน้อยไปทางตะวันออกจนสุดเขตพื้นที่ศึกษา บริเวณนี้เป็นย่านการค้าใหม่ที่ขยายตัวต่อเนื่องมาจากตลาดท่าเรือเพ มีอาคารธุรกิจที่สำคัญได้แก่ ท่ารถขนส่ง ท่าเรือไปเกาะเสม็ด โรงภาพยนตร์ ธนาคาร โรงแรม บังกาโล รีสอร์ทตลอดจนร้านอาหาร และภัตตาคาร เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยว

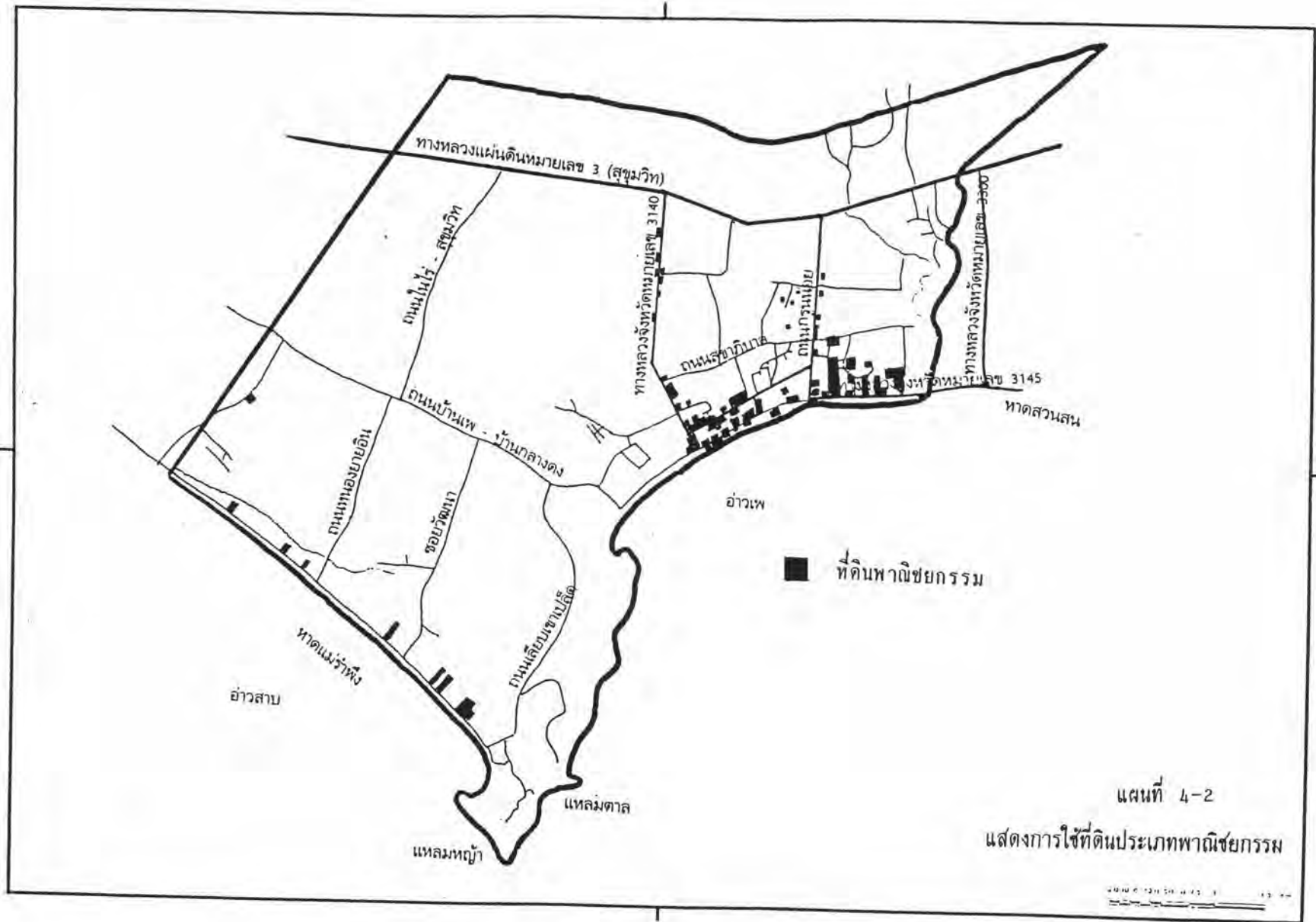
(3) บริเวณถนนเลียบทะเล (ชายหาดแม่รำพึง) เป็นบริเวณที่มีธุรกิจบริการท่องเที่ยว ประเภทร้านค้า ร้านอาหาร บังกาโล และโรงแรมเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบังกาโล และโรงแรมซึ่งมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และเป็นอาคารขนาดใหญ่ นอกจากย่านพาณิชย์กรรมที่สำคัญทั้ง 3 บริเวณนี้แล้ว ก็ยังมีอาคารร้านค้ากระจายปะปนไปกับย่านชุมชนอยู่อาศัยอื่น ๆ อีกด้วย

(ค) การใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมและคลังสินค้า

อุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ซึ่งได้แก่ อุตสาหกรรมบริการซ่อมรถยนต์เป็นหลัก อุตสาหกรรมการผลิต ได้แก่ โรงงานน้ำแข็งและโรงงานทำอาหารทะเลแห่ง ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่มีอยู่เพียง 1 โรง คือ โรงงานทำปลาหมึกแห้งสควิตตี้ โรงงานเหล่านี้จะกระจายแทรกตัวอยู่ตามชุมชนที่อยู่อาศัยทั่วไปเช่นเดียวกับโกดังและคลังสินค้า

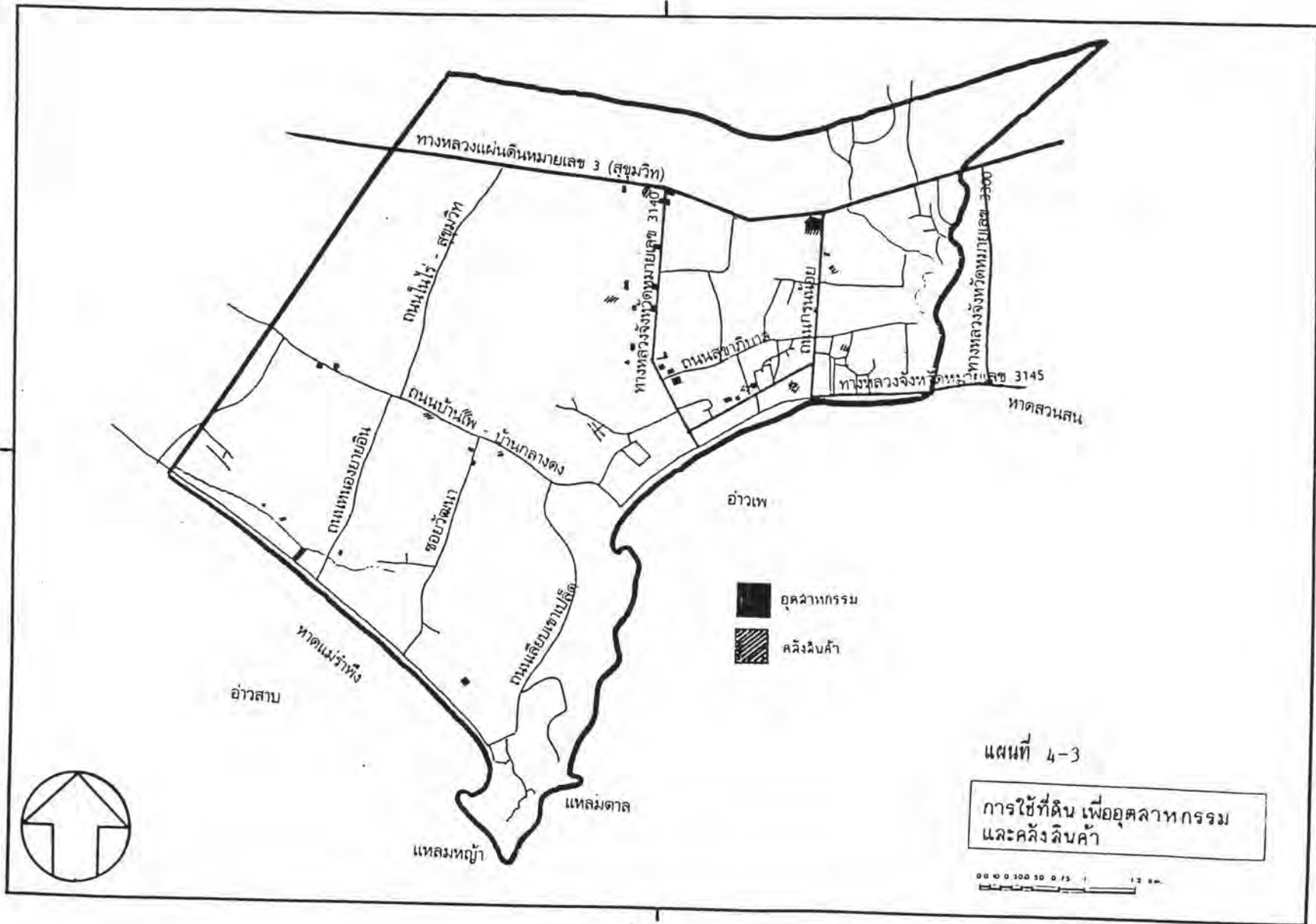
(ง) การใช้ที่ดินเพื่อการศึกษาและศาสนสถาน

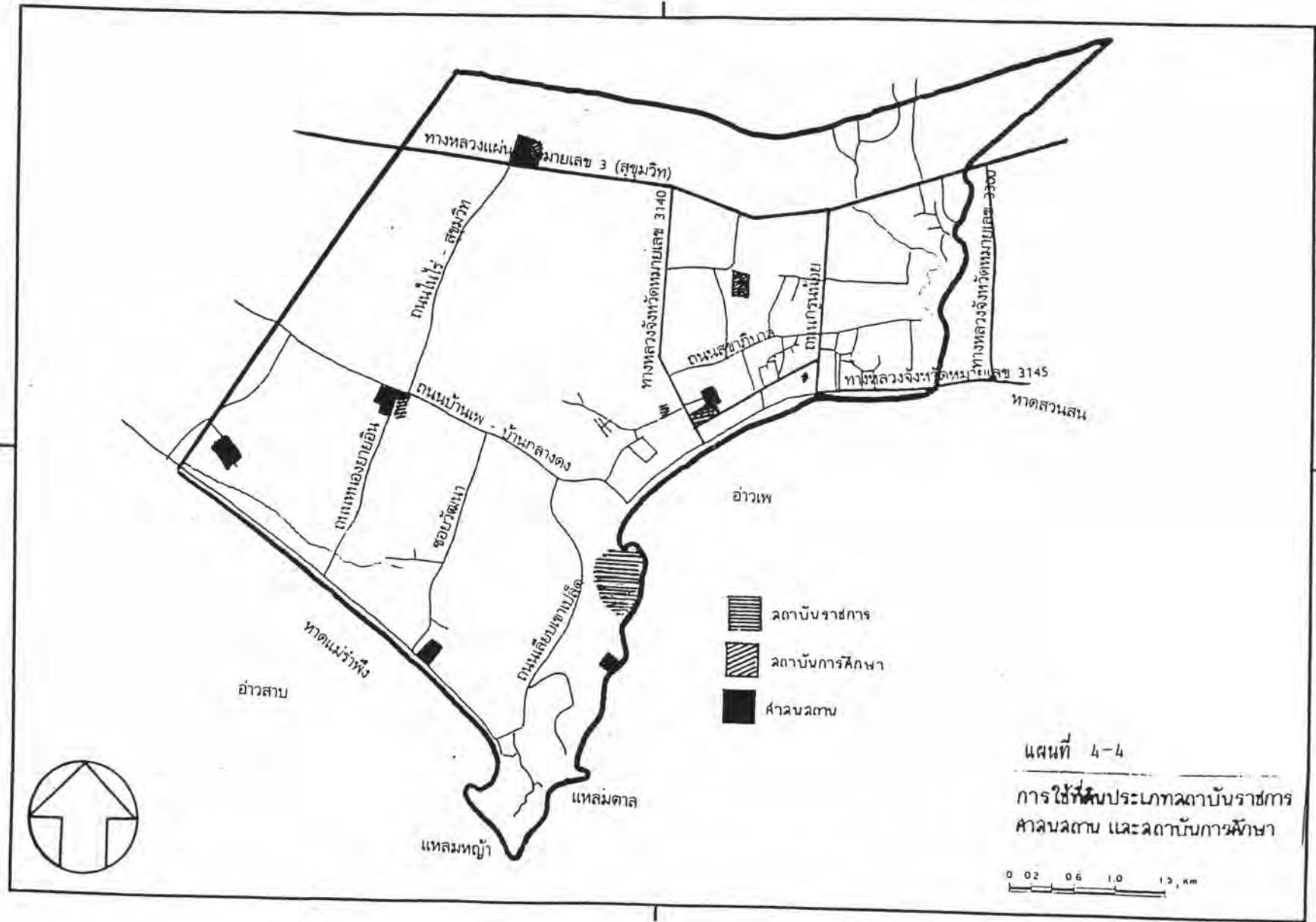
การใช้ที่ดินประเภทนี้มีกระจายอยู่ทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยวัด 4 แห่ง สำนักปฏิบัติธรรม 1 แห่ง และโรงเรียน 6 แห่ง ค่ายลูกเสือ 1 แห่ง

แผนที่ 4-2
แสดงการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม

๑:๑๐,๐๐๐

(จ) สถาบันราชการ

ในเขตของพื้นที่ศึกษามีหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจอยู่ประมาณ 8 แห่ง กระจายอยู่ทั่วไปสถาบันราชการที่สำคัญได้แก่ สถานีประมงบ้านเพ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกรมป่าไม้และองค์การท้องถิ่น และพื้นที่ส่วนหลังเป็นเขตทหารด้วย

(ฉ) การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม

เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของพื้นที่ศึกษา ซึ่งมีทั้งที่เป็นสวนผลไม้และพืชไร่ใน ปัจจุบันจะกระจายอยู่บริเวณตอนกลางของพื้นที่

จากการศึกษาของกรมการผังเมืองกระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้ทำการสำรวจและตรวจสอบข้อมูลการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินระหว่างปี พ.ศ. 2526 และปี พ.ศ. 2533 ในช่วงระยะเวลาซึ่งห่างกัน 7 ปี พบว่าการใช้ที่ดินเพื่อพักอาศัยเพิ่มขึ้น 16.5% การใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมเพิ่มขึ้น 128.2% และการใช้ที่ดินเพื่อกิจการอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นถึง 245% ส่วนการใช้ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินดังกล่าวนี้เกิดขึ้นในบริเวณชุมชนบ้านเพ (ตลาดบ้านเพ) เป็นส่วนใหญ่โดยเป็นการขยายตัวที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและแทรกไปตามพื้นที่ว่า งที่ยังมีอยู่ภายในชุมชน

สำหรับการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นจากเดิมกว่า 3 เท่าตัวนั้น เป็นการเพิ่มขึ้นของอุตสาหกรรมขนาดเล็กในครัวเรือน อันได้แก่ อุตสาหกรรมบริการซ่อมรถ และอุตสาหกรรมการผลิตในการทำปลาหมึกตากแห้งหรืออบ เพื่อส่งเข้าโรงงานทำปลาหมึกสำเร็จรูป และส่งออกไปจำหน่ายทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ โดยกิจการทางด้านอุตสาหกรรมเหล่านี้ยังขาดความสม่ำเสมอในด้านกำลังการผลิตซึ่ง ขึ้นอยู่กับสภาพของอากาศและฤดูกาล

การใช้ที่ดินที่เพิ่มขึ้นในระยะนี้ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเนื่องจากผลของการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาและพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้งเกิดจากอิทธิพลของโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการนิคมอุตสาหกรรม และท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุด และแหลมฉบัง

ในระยะหลังปี พ.ศ. 2533 การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเน้นการขยายตัวของบริการท่องเที่ยวประเภทอาคารชุด บ้านพักจัดสรรตากอากาศ และโรงแรมบริเวณหาดแม่รำพึง และบางส่วนของหาดบ้านเพ แต่อย่างไรก็ตาม การเกิดขึ้นของโครงการต่าง ๆ เหล่านั้น จนถึงปัจจุบันยังมีการใช้ประโยชน์ไม่เต็มตามเป้าหมายมีการชลอการก่อสร้าง หรือไม่มีผู้เข้าใช้ประโยชน์ บางโครงการไม่มีการดำเนินการใด ๆ บริเวณหาดเพิ่มมีการก่อสร้างท่าเรือท่องเที่ยว และร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองของเอกชนเพิ่มขึ้นด้วย

ตารางที่ 4 - 5

ตารางที่ 4 - 5 การใช้ที่ดินชุมชนบ้านเพเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2526 - 2533

ประเภท	ปี พ.ศ.		+เพิ่ม -ลด
	2526 (ไร่)	2533 (ไร่)	
ย่านพักอาศัย	744.40	867.00	+123
ย่านการค้า	117.60	267.00	+149
ราชการ-สาธารณูปโภค	208.60	191.00	-14
ย่านอุตสาหกรรม	26.60	93.00	+66
โกดังสินค้า	29.20	118.00	+89
ศาสนสถาน	125.00	125.00	-
พักผ่อน-สนามกีฬา	-	16.00	-
ถนน-ซอย	153.00	183.00	+30
โรงเรียน-สถานศึกษา	161.00	140.00	-21
แม่น้ำ-ลำคลอง	-	3369.00	-
เกษตรกรรม,ป่า,ที่ว่าง	15454.00	17084.00	+1630

4.1.6 การคมนาคม

การคมนาคมทางบกภายในบริเวณสุขาภิบาลบ้านเพ และบริเวณใกล้เคียง เป็นไปอย่างสะดวก-สบาย จากตัวเมืองไปถึงบริเวณสุขาภิบาลตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ประมาณ 16 กม. แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 เป็นทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3140 เข้าไปถึงตลาดบ้านเพ ประมาณ 3 กม. ต่อด้วยทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3145 ผ่านตลาดบ้านเพ-สวนสน-หาดแม่พิมพ์ ไปทางตะวันออกจนถึงอำเภอแกลง ส่วนทางตะวันตกมีถนนเลียบชายทะเลไปจนถึงตำบลตะพง และเชื่อมต่อทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ตรงบริเวณบ้านตะพง นอกจากนี้ยังมีถนนอีกสายหนึ่งแยกออกจากถนนเลียบชายทะเล ตัดขนานระหว่างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 กับถนนเลียบชายทะเล ผ่านวัดในไร่ไปเชื่อมกับถนนเลียบชายทะเลที่บ้านตะพง

สำหรับการคมนาคมทางน้ำ ปัจจุบันเกาะเสม็ด เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผู้นิยมมาทัศนอาจรเป็นจำนวนมาก จำนวนเรือต่าง ๆ ซึ่งแต่ก่อนเคยใช้เพื่อกิจการทางประมงโดยเฉพาะ ได้หันมาปรับปรุงให้เป็นเรือโดยสาร ระหว่างบ้านเพและเกาะเสม็ดมากขึ้น อย่างไรก็ตาม บ้านเพเป็นแหล่งอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการทำปลาหมึกแห้ง ส่งออกจำหน่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศ เรือประมงที่ออกจับปลาหมึกยังแหล่งต่าง ๆ จึงเข้ามาเทียบท่าเรือประมงบ้านเพเพื่อขนถ่ายปลาหมึกที่จับได้เป็นจำนวนมาก ลักษณะของการคมนาคมทางน้ำจึงแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะอย่างชัดเจนคือ เพื่อกิจการทางประมงโดยเฉพาะกับเพื่อกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

4.2 ลักษณะประชากร

4.2.1 ขนาดประชากร

จากการศึกษาข้อมูลในรายงานการวิจัยเพื่อจัดทำผังเมืองรวมชุมชนบ้านเพ ปรับปรุงครั้งที่ 1 (2533) พบว่าพื้นที่ในเขตผังเมืองรวมซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด ของ สุขาภิบาลบ้านเพ และบางส่วนเล็กน้อยของตำบลตะพงทางทิศตะวันตกและทิศเหนือ และพื้นที่บางส่วนเล็กน้อย ของตำบลแกลงในทิศตะวันออกของพื้นที่ศึกษา มีประชากรอยู่อาศัยทั้งสิ้น 14,359 คน โดยอาศัย อยู่ในเขตสุขาภิบาลบ้านเพ 14,002 คน หรือร้อยละ 97.5 ของประชากรทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา ที่เหลืออยู่ เพียงเล็กน้อยจำนวน 357 คน อาศัยอยู่นอกเขตสุขาภิบาลฯ (ตารางที่ 4 - 6) ซึ่งเปรียบเทียบกับจำนวน ประชากรในเขตสุขาภิบาลฯ ตามที่ขึ้นทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยซึ่งมีประชา -กรรวม 12,258 คน แล้วพบว่าประชากรจากการสำรวจโดยสำนักผังเมืองมีสูงกว่าถึง 1,744 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 ของประชากรตามทะเบียนราษฎร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในพื้นที่ศึกษามีประชากรซึ่งอพยพเข้าและมีได้ขึ้นทะเบียนไว้อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก (ตาราง 4 - 7)

4.2.2 ความหนาแน่น และการกระจายตัวของประชากร

เมื่อพิจารณาถึงความหนาแน่น และลักษณะการกระจายตัวของประชากรแล้ว พบว่าความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ยในเขตสุขาภิบาล 0.7 คน ต่อไร่ สำหรับการกระจายตัวของประชากร พบว่าจากการสำรวจโดยสำนักผังเมืองเมื่อปี 2533 ซึ่งได้แบ่งเขตพื้นที่สำรวจออกเป็น 6 เขตด้วยกันนั้น ในพื้นที่เขตที่ 3 ซึ่งมีเนื้อที่ 1,243.8 ไร่ มีประชากรอยู่อาศัยถึง 7,517 คน หรือ คิดเป็นความหนาแน่นของประชากรสูงถึง 6.0 คนต่อไร่ รองลงไปคือเขตสำรวจที่ 2 ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 1,000 ไร่ มีประชากร อยู่อาศัย 801 คน หรือคิดเป็นความหนาแน่นของประชากร 0.8 คนต่อไร่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชากรมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมดร้อยละ 57.9 อาศัยอยู่ในพื้นที่เพียงหนึ่งในสิบ หรือประมาณ ร้อยละ 9.8 ของพื้นที่ทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงการรวมกลุ่มกันอยู่อย่างหนาแน่นในบริเวณสำรวจดังกล่าวนี้ซึ่ง เป็นพื้นที่ขยายและผ่านศูนย์กลางธุรกิจ การค้า และบริการของเขตพื้นที่ศึกษา

4.2.3 อัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรและการพยากรณ์จำนวนประชากร

จากข้อมูลสถิติประชากรในเขตสุขาภิบาลบ้านแพ้วย้อนหลัง 12 ปี (2523 - 2534) ดังแสดงใน ตาราง 4 - 6 พบว่ามีอัตราการเปลี่ยนแปลงของขนาดประชากรโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นปีละ 2.5%

การพิจารณาแนวโน้มโดยวิธี Regression โดยใช้ฐานข้อมูลปี พ.ศ. 2523-2534 ใน 3 รูปแบบ (Model) คือ Linear, Power และ Exponential Regression พบว่าค่า R^2 เป็น 96.2 84.2 และ 92.8 เปอร์เซนต์ ตามลำดับ ซึ่งแสดงความเชื่อถือได้มากอยู่ 2 Model คือ Linear Regression และ Exponential Regression และเมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มการใช้ที่ดินในอนาคตซึ่งจะมีโครงการพัฒนาการท่องเที่ยว สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และโครงการพัฒนาภาคธุรกิจที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการแล้วคาดว่า จะมีการอพยพเข้าของประชากรในอัตราที่สูง ดังนั้นในการศึกษานี้จึงเลือกใช้ Exponential Regression Model ในการพยากรณ์ประชากรในอนาคต ทั้งนี้ได้พิจารณาประกอบการเปลี่ยนแปลงประชากรในระยะต่อมาพบว่ายังอยู่ในช่วงที่ยอมรับได้

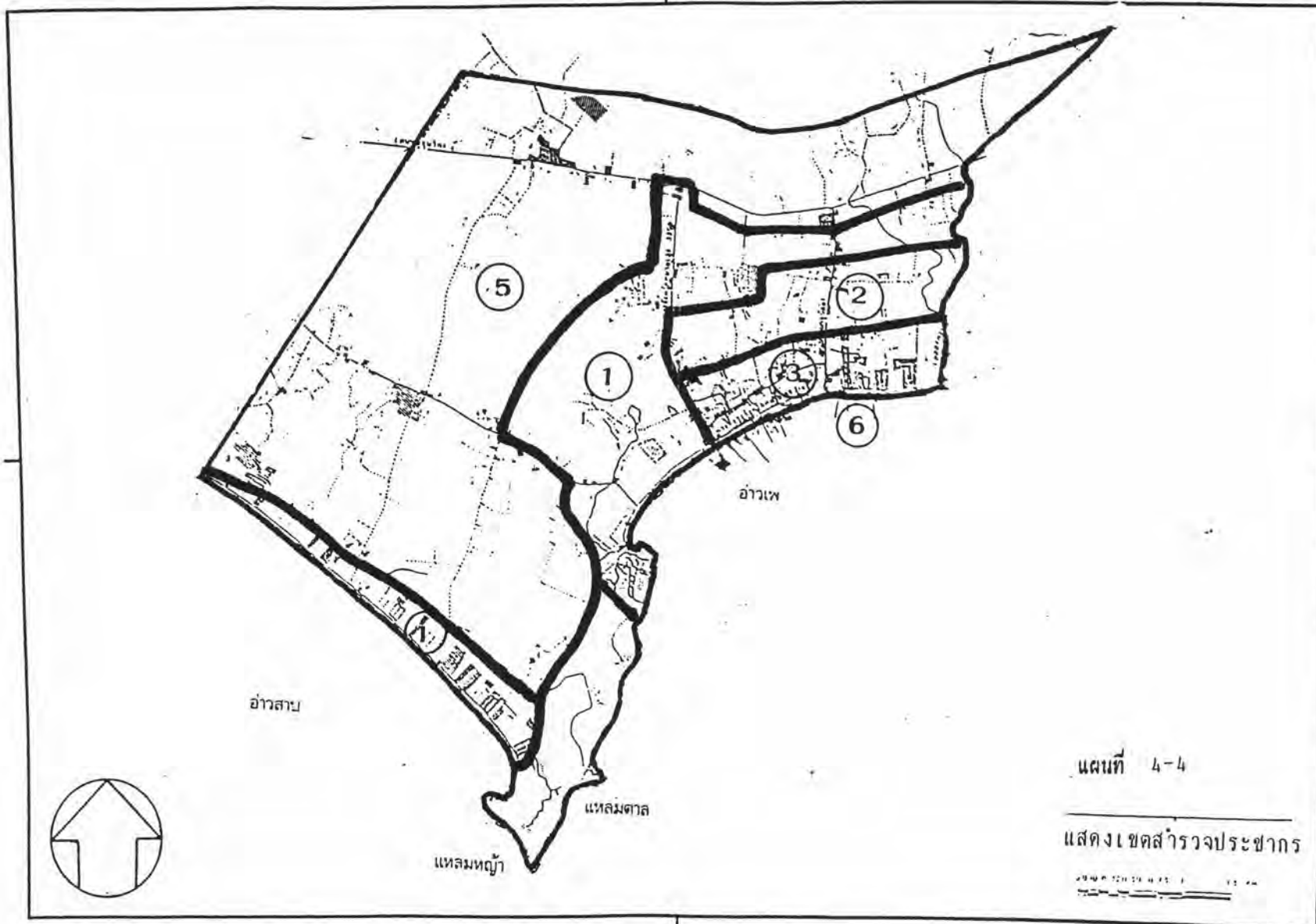
จากการพยากรณ์ประชากรในอนาคตของพื้นที่ศึกษาในเขตสุขาภิบาลบ้านแพ้ว พบว่า จะมีประชากรในปี พ.ศ. 2542 จำนวน 15,276 คน ในปี พ.ศ.2547 จำนวน 17,166 คน ในปีพ.ศ. 2552 จำนวน 19,290 คน และปีพ.ศ. 2557 จำนวน 20,211 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 4 - 6

ความหนาแน่นของประชากรรายเขตสำรวจในเขตผังเมืองรวม ชุมชนบ้านเพ (ปี พ.ศ. 2533)

เขตพื้นที่สำรวจ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนประชากร(คน)	ความหนาแน่น(คน/ไร่)
เขต 1	7,656.3	3,082	0.4
เขต 2	1,000.0	801	0.8
เขต 3	1,243.8	7,517	6.0
เขต 4	4.0	-	-
เขต 5	8,962.5	2,522	0.3
เขต 6	462.5	80	0.2
เขตอุทยานฯ	1,818.8	-	-
รวม (เขตสุขภาพิบาลฯ)	21,147.8	14,002	0.7
รวม (นอกเขตสุขภาพิบาลฯ)	1,850.0	357	0.2
รวมเขตผังเมืองรวม ชุมชนบ้านเพ	22,997.8	14,359	0.6

ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย, ปี พ.ศ. 2533

ตารางที่ 4-7

ประชากรในเขตสุขภาพบ้านเพ ปี พ.ศ. 2523-2536

พ.ศ.	จำนวนประชากร (คน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)
2523	9,752	2.4
2524	10,140	4.0
2525	10,313	1.7
2526	10,713	4.0
2527	10,769	0.4
2528	10,776	0.1
2529	11,094	3.0
2530	11,320	2.0
2531	12,014	6.1
2532	12,266	2.1
2533	12,258	-0.1
2534	12,810	4.5
เฉลี่ย		2.5
2535	13,757	7.39
2536 (ตุลาคม)	13,828	0.52

- หมายเหตุ : (1) ถ้าประมาณการประชากร อยู่อาศัย ซึ่งสูงกว่าประชากรตามหลักฐานทะเบียนราษฎร ร้อยละ 14.23 ตามการสำรวจของสำนักผังเมือง พบว่าในปี พ.ศ. 2534 มีประชากรอยู่อาศัย 14,002 คน ถ้าสมมติให้สัดส่วนนี้คงที่ประมาณได้ว่าในปี พ.ศ. 2534 สุขาภิบาลบ้านเพมีประชากรอยู่อาศัย 14,632 คน หรือมีประชากรแฝง (นอกทะเบียน) 1,822 คน
- (2) ข้อมูลประชากรจากอำเภอเมืองระยอง กับสำนักงานทะเบียนราษฎรแตกต่างกัน โดยข้อมูลอำเภอเมืองระยอง สุขาภิบาลบ้านเพ มีประชากรปี พ.ศ. 2534 13,356 คน สูงกว่าข้อมูลข้างต้น จึงทำให้อัตราเพิ่มปี พ.ศ. 2535 สูงมาก ซึ่งหากพิจารณาประชากรปี พ.ศ. 2534 จากข้อมูลอำเภอเมืองระยองแล้ว ปี พ.ศ. 2535 จะมีอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ 3.0

- ที่มา : (1) สำนักงานทะเบียนราษฎร, กรมการปกครอง
(2) อำเภอเมืองระยอง

ตารางที่ 4-8

การพยากรณ์ประชากรสาขาภิบาลบ้านเพ ปี พ.ศ.2535-2557

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากร	การพยากรณ์จำนวนประชากร					
		Linear		Power		Exponential	
		จำนวน	อัตราเพิ่ม	จำนวน	อัตราเพิ่ม	จำนวน	อัตราเพิ่ม
2523	9,752	9,746		9,894		9,805	2.36
2524	10,140	10,008	2.69	10,637	7.51	10,037	2.36
2525	10,313	10,270	2.62	11,098	4.33	10,274	2.36
2526	10,713	10,532	2.55	11,437	3.05	10,516	2.36
2527	10,769	10,794	2.49	11,706	2.36	10,765	2.36
2528	10,776	11,056	2.43	11,932	1.92	11,019	2.36
2529	11,094	11,318	2.37	12,126	1.62	11,279	2.36
2530	11,320	11,580	2.31	12,296	1.41	11,545	2.36
2531	12,014	11,842	2.26	12,448	1.24	11,818	2.36
2532	12,266	12,104	2.21	12,586	1.11	12,097	2.36
2533	12,258	12,366	2.16	12,712	1.00	12,382	2.36
2534	12,810	12,628	2.12	12,828	0.91	12,674	2.36
2535	13,757	12,890	2.07	12,936	0.84	12,974	2.36
		13,152	0.03	13,037	0.78	13,280	2.36
2537		13,414	1.99	13,131	0.72	13,593	2.36
		13,676	1.95	13,220	0.68	13,914	2.36
		13,938	1.92	13,304	0.64	14,243	2.36
		14,200	1.88	13,384	0.60	14,579	2.36
		14,462	1.85	13,450	0.57	14,923	2.36
2542		14,724	1.81	13,532	0.54	15,276	2.36
		14,986	1.78	13,601	0.51	15,636	2.36
		15,248	1.75	13,667	0.49	16,005	2.36
		15,510	1.75	13,731	0.47	16,383	2.36
		15,772	1.69	13,792	0.45	16,770	2.36
2547		16,034	1.66	13,851	0.43	17,166	2.36
		16,296	1.63	13,908	0.41	17,571	2.36
		16,558	1.61	13,963	0.40	17,986	2.36
		16,820	1.58	14,016	0.38	18,410	2.36
		17,082	1.56	14,068	0.37	18,845	2.36
2552		17,344	1.53	14,118	0.36	19,290	2.36
		17,606	1.51	14,166	0.34	19,745	2.36
		17,868	1.49	14,213	0.33	20,211	2.36
		18,130	1.47	14,258	0.31	20,688	2.36
		18,392	1.45	14,301	0.30	21,176	2.36
2557		18,654	1.42	14,342	0.28	21,676	2.36
	R ² %	96.2		84.2		96.8	

4.3 สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจ

บ้านเพ แต่เดิมเป็นเพียง หมู่บ้านชายทะเลเล็ก ๆ ที่เกือบจะไม่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจแต่อย่างใด นอกจากจะเป็นหมู่บ้านที่มีอาชีพทำการประมงตามชายฝั่งทะเล ส่วนหมู่บ้านที่อยู่ลึกเข้าไปจากชายฝั่งทะเล ส่วน หมู่บ้านที่อยู่ลึกเข้าไปจากชายฝั่งมีอาชีพทำสวน ทำไร่ ซึ่งปัจจุบันอาชีพนี้ก็ยังคงถือเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านเพอยู่อย่างเดิม คือมีประชากรประมาณ 80 % ที่ประกอบอาชีพเกษตรและประมง โดยที่การประมงของชาวบ้านเพเป็นการทำประมงน้ำตื้น ส่วนใหญ่จะจับปลาหมึก ซึ่งก่อให้เกิดอาชีพกับคนในท้องถิ่นแถบชายฝั่ง คือ การรับจ้างล้างปลาหมึกและตากแห้งเพื่อนำส่งผู้รับซื้ออีกทอดหนึ่ง จึงนับเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้กับชุมชนเป็นจำนวนมากจนเป็นสัญลักษณ์ของชาวบ้านเพประการหนึ่ง

อุตสาหกรรม ของชุมชนบ้านเพ เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมพื้นบ้าน เช่น โรงสีข้าว โรงซอมรถยนต์ โรงน้ำแข็ง ซึ่งให้บริการในชุมชนอุตสาหกรรมที่สำคัญก็คือ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการทำปลาหมึกแห้ง ซึ่งก่อให้เกิดอาชีพกับประชากรในชุมชนโดยทั่วไปคือการรับจ้างล้างปลาหมึก และสามารถทำรายได้ ให้กับชุมชนเนื่องจากเป็นสินค้าออกที่สำคัญสามารถส่งไปขายยังต่างประเทศโดยเฉพาะ ประเทศญี่ปุ่น

อุตสาหกรรม ที่สำคัญอีกประเภทหนึ่ง ได้แก่ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งก่อให้เกิดรายได้กับชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากชุมชนนี้มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามได้รับความนิยมนอย่างมากจากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ นับตั้งแต่สวนรุกขชาติเพ ซึ่งมีหาดทรายยาวเหยียด สามารถเล่นน้ำได้โดยตลอด มีความลาดชันน้อย อุทยานเขาแหลมหญ้าและหมู่เกาะเสม็ดประมาณเดือนละสามหมื่นคน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนี้ทำให้เศรษฐกิจของชาวเมืองเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะสามารถขายสินค้าจากทะเลรวมทั้งอาหารและบริการต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวตลอดจนก่อให้เกิดการจ้างงานในทางอ้อม

4.3.1 กิจกรรมทางเศรษฐกิจในแต่ละสาขา

จากการศึกษาข้อมูลด้านเศรษฐกิจของชุมชนบ้านเพ สามารถสรุปความสำคัญของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในแต่ละสาขาได้ดังนี้

1) กิจกรรมอุตสาหกรรม

ในปี 2533 ในเขตสุขาภิบาลบ้านเพ มีจำนวนอุตสาหกรรมทั้งหมด 31 แห่งซึ่งเพิ่มขึ้น

จากปี 2526 15 แห่ง ส่วนที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กประเภทบริการซ่อมรถยนต์และจักรยานยนต์ เนื่องจากในระยะ 5 ปีที่ผ่านมาปริมาณยานพาหนะผ่านเข้าออกชุมชนมากขึ้น เนื่องมาจาก การขยายตัวด้านการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

กิจการอุตสาหกรรมของชุมชนบ้านเพ จำแนกออกเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญดังนี้

1. ผลิตอาหาร	2 แห่ง
2. อุตสาหกรรมทำน้ำแข็ง	3 แห่ง
3. ซ่อม-กลึงโลหะ	13 แห่ง
4. ทำอาหารทะเลแห้ง	5 แห่ง
5. อื่นๆ	8 แห่ง

เมื่อจัดเป็นประเภทแล้วจะแบ่งเป็นอุตสาหกรรมการผลิต 14 แห่ง และอุตสาหกรรมบริการ 17 แห่ง ขนาดของอุตสาหกรรมในชุมชน เมื่อจัดลำดับตามจำนวนคนในสถานประกอบการจะเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กทั้งสิ้น มีอุตสาหกรรมที่จัดเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ใช้คนทำงาน 100 คนขึ้นไปเพียงแห่งเดียว คือโรงงานทำปลาหมึกแห้งสดวิดีดี ซึ่งนับเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้ชุมชนสูงเนื่องจากเป็นสินค้าออกที่สำคัญสามารถส่งไปขายถึงต่างประเทศ และยังสามารถให้กับชุมชนทางอ้อมคือเป็นสินค้าพื้นบ้านที่นักท่องเที่ยวจะ ต้องแวะซื้อ

2) กิจการค้าและบริการ

จากการสำรวจโดยกรมการผังเมือง เพื่อจัดทำผังเมืองรวมชุมชนบ้านเพ ปรับปรุงครั้งที่ 1 พบว่า ในปี พ.ศ. 2533 ในบริเวณเขตผังเมืองรวมชุมชนบ้านเพมีสถานประกอบการกิจการค้าและบริการทั้งหมดจำนวน 353 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาลบ้านเพ จำนวน 348 แห่งหรือร้อยละ 98.58 ของ จำนวนสถานประกอบการทั้งหมด อยู่นอกเขตสุขาภิบาลเพียง 5 แห่งหรือร้อยละ 1.42

ประเภทของกิจการค้าและบริการ เมื่อพิจารณาถึงประเภทของกิจการค้า และบริการในเขตผังเมืองรวมแล้ว พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 24.65 เป็นร้านขายของใช้เบ็ดเตล็ด รองลงมาได้แก่ร้านขายอาหารและเครื่องดื่มและร้านขายของที่ระลึกของพื้นเมือง ซึ่งมีประมาณร้อยละ 24.36 และ 12.46 ของ จำนวนร้านค้าทั้งหมดตามลำดับนอกนั้นเป็นสถานประกอบการกิจการค้าและบริการประเภทอื่นๆ ซึ่งแต่ละประเภทมีจำนวนไม่มากนัก ดังรายละเอียดในตารางที่ 4-10

ตารางที่ 4 - 9
แสดงจำนวนผู้ทำงานในอุตสาหกรรม

จำนวนคนทำงาน	จำนวนอุตสาหกรรม
0 - 10 คน	25
11 - 20 คน	2
21 - 30 คน	2
31 - 40 คน	1
41 - 50 คน	-
51 คนขึ้นไป	1
รวม	31

ที่มา : รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำผังเมืองรวมบ้านเพ (ปรับปรุงครั้งที่ 1) ,2533

ตารางที่ 4 - 10

จำนวนและร้อยละของการประกอบกิจการค้าและบริการจำแนกตามประเภทและเขตที่ตั้ง

ประเภทของสถานประกอบการ	เขตที่ตั้งของสถานประกอบการ					
	เขตผังเมืองรวม		ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ขายอาหารและเครื่องดื่ม	86	24.4	83	23.9	3	60
2. ขายขอซ่า	14	4	14	4		
3. ขายของใช้เบ็ดเตล็ด	87	24.7	85	24.3	2	40
4. เสื้อผ้าสำเร็จรูป	6	1.7	6	1.7		
5. คัดเสื้อผ้าชาย-หญิง	9	2.6	9	2.6		
6. เสริมสวย ชาย-หญิง	31	8.8	31	8.9		
7. อุปกรณ์เครื่องแต่งกายและเครื่องกีฬา	2	0.6	2	0.6		
8. จำหน่ายรถยนต์ จักรยานยนต์ อะไหล่	6	1.7	6	1.7		
9. ซ่อมจักรยานยนต์และอุปกรณ์ไฟฟ้า	20	5.7	20	5.8		
10. จำหน่ายยา และรับรักษาโรค	3	0.9	3	0.9		
11. จำหน่ายวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้าง	9	2.6	9	2.6		
12. จำหน่ายเฟอร์นิเจอร์และรับซ่อม	1	0.3	1	0.3		
13. ทอง นาก เงิน และเครื่องประดับ	3	0.9	3	0.9		
14. จำหน่ายหนังสือและอุปกรณ์เครื่องเขียน	3	0.9	3	0.9		
15. ถ่ายรูปและจำหน่ายอุปกรณ์การถ่ายรูป	3	0.9	3	0.9		
16. ปั้มน้ำมันและปั้มน้ำมันสถานบริการน้ำมัน	6	1.7	6	1.7		
17. ขายของที่ระลึกและของพื้นเมือง	44	12.5	44	12.6		
18. บริการขนส่งและการท่องเที่ยว	1	0.3	1	0.3		
19. ขาย ซ่อมเครื่องพิมพ์ดีด แวนตา นาฬิกา	2	0.6	2	0.6		
20. ทำป้ายโฆษณา	3	0.9	3	0.9		
21. บริการซัก อบ รีด	2	0.6	2	0.6		
22. ให้เช่าภาพยนตร์ วีดีโอ	2	0.6	2	0.6		
23. ขายพลาสติก	1	0.3	1	0.3		
24. ขายผลไม้	3	0.9	3	0.9		
25. บริการโทรศัพท์	1	0.3	1	0.3		
26. รับทำบุญแจ	1	0.3	1	0.3		
27. รับอ็อกเหล็ก	2	0.6	2	0.6		
28. ขายตัวรถทัวร์	1	0.3	1	0.3		
29. อุปกรณ์ประมง	1	0.3	1	0.3		
รวม	353	100	348	100	5	100

ที่มา : กรมการผังเมือง

ตารางที่ 4 - 11

แสดงจำนวนกิจการพาณิชย์ จำแนกตามเขตและประเภท

ประเภท	ฝั่งเมืองรวม		ในเขตสุขาภิบาล		นอกเขตสุขาภิบาล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ก้าส่ว	6	1.70	6	1.72	-	-
2. ก้าปลีก	181	51.27	178	51.15	3	60.00
3. บริการ	114	32.29	112	32.15	2	40.00
4. ก้าส่ว-ก้าปลีก	21	5.95	21	6.03	-	-
5. ก้าส่ว-บริการ	6	1.70	6	1.72	-	-
6. ก้าปลีก-บริการ	24	6.80	24	6.90	-	-
7. ก้าส่ว-ก้าปลีก-บริการ	1	0.29	1	0.30	-	-
รวม	353	100.00	348	100.00	5	100.00

ที่มา : กรมการฝั่งเมือง

สำหรับรูปแบบหรือลักษณะของการประกอบกิจการค้าและบริการแล้ว ส่วนใหญ่ร้อยละ 51.27 เป็นการค้าปลีก รองลงมาได้แก่การค้าบริการ ซึ่งมีประมาณร้อยละ 32.29 ของร้านค้าทั้งหมด ส่วนการค้าส่ง มีเพียงร้อยละ 1.70 เท่านั้น นอกนั้นเป็นการค้าในหลายๆ รูปแบบปนกันซึ่งแต่ละประเภทมีจำนวนไม่มากนัก ดังรายละเอียดในตารางที่ 4-11

เขตผังเมืองรวม ได้แบ่งออกเป็นพื้นที่ในเขตสุขาภิบาล และนอกเขตสุขาภิบาล แต่อยู่ในเขตผังเมืองรวมสำหรับ พื้นที่ใน เขตสุขาภิบาลมีลักษณะการประกอบกิจการค้าและรูปแบบเดียวกันในเขตผังเมืองรวม ซึ่งได้อธิบายไว้แล้วตอนต้นส่วนพื้นที่นอกเขตสุขาภิบาลซึ่งมีกิจการค้าเพียง 5 แห่งเท่านั้น เป็นการค้าปลีกและบริการประเภทขายอาหารและ เครื่องดื่มร้อยละ 60 ขายของใช้เบ็ดเตล็ดร้อยละ 40 ของจำนวนกิจการค้าที่อยู่ในเขตสุขาภิบาล

การขยายตัวของกิจการค้า เมื่อปี 2526 การค้าและบริการในชุมชนบ้านเพมีจำนวน 164 แห่ง เมื่อเปรียบเทียบกับในปี 2533 ซึ่งมีจำนวนกิจการค้า 353 แห่ง แสดงว่าจำนวนกิจการค้าและบริการเพิ่มขึ้นจำนวน 189 แห่ง หรือเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวในระยะ 6 ปี ซึ่งถ้าคิดเป็นเปอร์เซ็นต์จะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 115 สาเหตุที่กิจการค้า และบริการ ในชุมชนนี้มีการขยายตัวสูงมากก็เนื่องมาจากในระยะที่ผ่านมาชุมชนบ้านเพเป็นที่ ชนของนักท่องเที่ยวซึ่งจะข้ามไปยังเกาะเสม็ดจำเป็นจะต้องซื้อหาของที่จำเป็น จากชุมชนบ้านเพเป็นผลให้ชุมชนบ้านเพมีการขยายตัวทางด้านธุรกิจการค้า สูงมากดังกล่าว

3) การท่องเที่ยว

ก. แหล่งการท่องเที่ยว

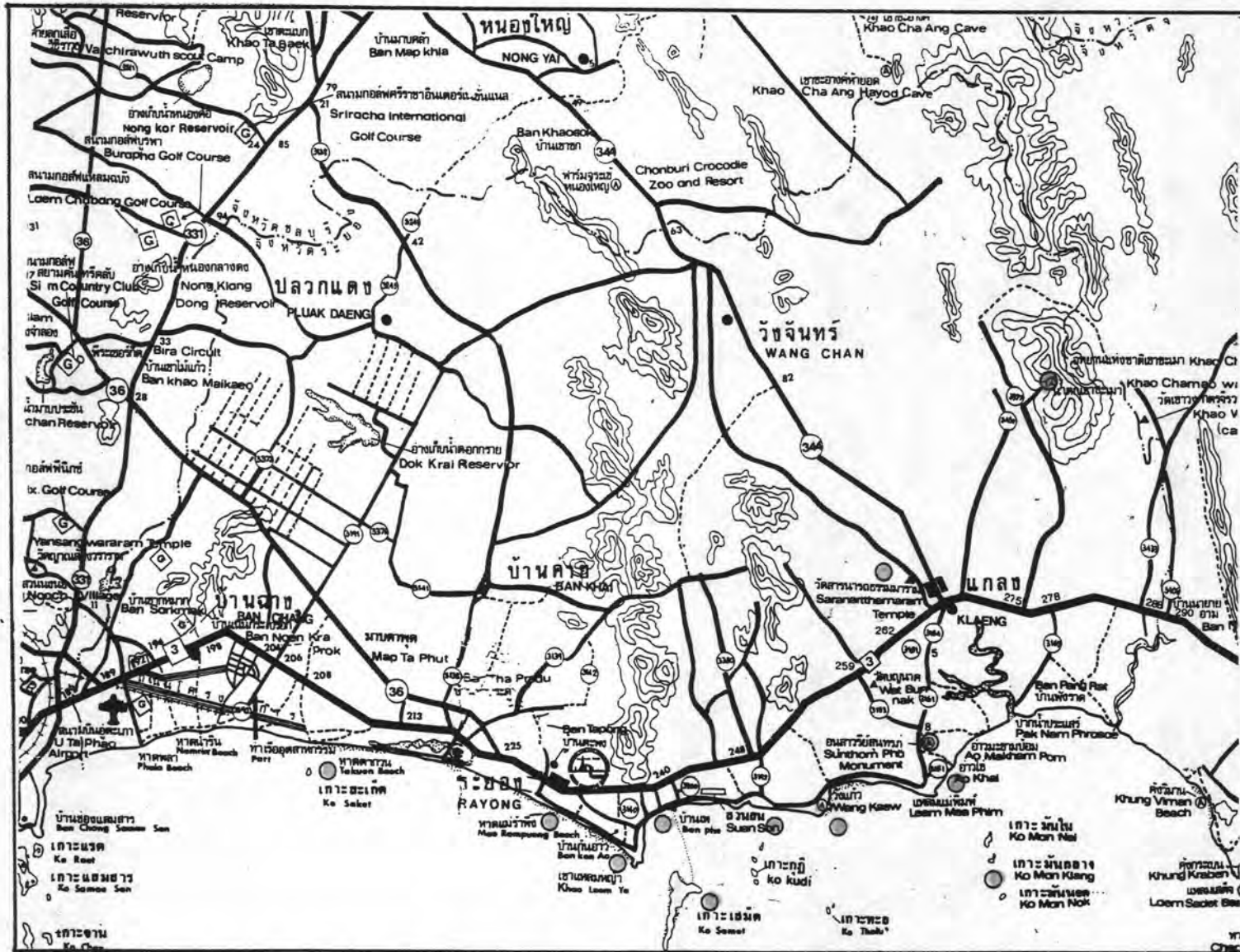
1. หาดแม่รำพึง ตั้งอยู่ในเขตตำบลเพ เป็นหาดทรายยาวถึง 12 กิโลเมตรตั้งอยู่ทางแยกไปตะพงจนถึงบริเวณกันอ่าวติดเขาแหลมหญ้า ลักษณะหาดเป็นทรายละเอียดสีขาว หาดมีความลาดชันลดหลั่นกัน ตั้งแต่ทิศตะวันตกมี ความลาดชันสูงและจะลดน้อยลงจนถึงบริเวณกันอ่าว ติดเขาแหลมหญ้าจะมีความลาดชันน้อยมาก บริเวณที่เหมาะสมสำหรับเล่นน้ำทะเลได้ดีได้แก่บริเวณกันอ่าวด้านทิศตะวันออก จนถึงบริเวณเขาสาป มีความยาวประมาณ 5 กิโลเมตร เนื่องจากมีถนนเลาะริมหาดตลอดแนวจึงทำให้พื้นที่หน้าหาดอยู่ในความดูแลของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้าส่วนด้านหลังหาดเป็นที่ดินของเอกชนทั้งหมด ทางเข้าหาดแม่รำพึงนี้สามารถเข้าได้ 2 ทาง คือแยกจากทางหลวงหมายเลข 3 (สุขุมวิท) ที่ กิโลเมตรที่ 229 เข้าทางขวาประมาณ 2 กิโลเมตร หรืออาจแยกที่ 235 แยกขวาเข้าตลาดบ้านเพประมาณ 3 กิโลเมตร ถึงสี่แยกตัวตลาดบ้านเพแยกขวาเลาะริมทะเลไปทางอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า ซึ่งทางในช่วงสุดท้ายนี้ปัจจุบันเป็นถนนลาดยางอย่างดีตลอดไปจดถนนสุขุมวิท

2) เขาแหลมหญ้า เป็นเขาเล็ก ๆ ที่มียอดสูงสุดเพียง 126 เมตร มีลักษณะเป็นแหลม ยื่นออกไปในทะเลที่เชิงเขาด้านทิศตะวันตก เป็นที่ตั้งที่ทำกาารอุทยานแห่งชาติมีการทำถนนทางเดินเท้าและบ้านพักแรมอยู่บนหน้าผา ด้านทิศตะวันออกซึ่งเป็นจุดชมทิวทัศน์ของท้องทะเลและเกาะเสม็ด ชายฝั่งรอบเขาแหลมหญ้านี้ สามารถเล่นน้ำทะเลได้บริเวณกันอ่าวและแหลมตาล และมีแนวหินปะการังอยู่ไม่ไกลจากฝั่งมากนัก ทำให้สามารถดำน้ำดูเล่นได้ทางเข้าเขาแหลมหญ้า เนื่องจากอยู่ติดกับหาดแม่รำพึงจึงใช้ทางเข้าเส้นทางเดียวกับหาดแม่รำพึง จนถึงเชิงเขาซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของหาด จึงแยกเข้าถนนของอุทยานไปยังบ้านพักและจุดชมวิวดต่อไป

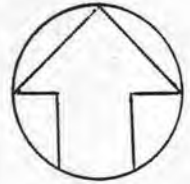
3) เกาะเสม็ด อยู่ห่างจากตลาดบ้านเพประมาณ 6.5 กิโลเมตร จุดที่ใกล้ฝั่งที่สุด อยู่ห่างจากตัวเขาแหลม-หญ้าเพียง 3 กิโลเมตร ตัวเกาะมีรูปร่างยาวคล้ายปลอกมิดพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาที่มีที่ราบอยู่เพียงเล็กน้อย ตามแนวชายฝั่งด้านทิศเหนือและทิศตะวันออก ชายฝั่งด้านตะวันตกส่วนใหญ่เป็นโขดหินและหน้าผาชัน ไม่สามารถเล่นน้ำได้มีเพียงหาดเดียวที่พอลงเล่นน้ำได้คือหาดอ่าวพร้าว ทางด้านตะวันออกมีหาดที่สวยงามหลายหาดที่มีชื่อเสียงที่สุดได้แก่ หาดทรายแก้ว เป็นหาดที่มีความยาวที่สุดประมาณ 800 เมตร และมีพื้นที่หน้าหาดกว้าง รวมทั้งมีทรายที่ขาวสะอาดมาก นอกจากนี้ยังมีหาดเล็ก ๆ อีกมากมายเช่น หาดหินโค้ง หาดอ่าวไผ่ หาดนวล หาดทับทิม หาดดวงเดือน หาดอ่าวเทียน หาดอ่าวหวาย และหาดกิวหน้าอก เป็นต้น นอกแนวชายหาดรอบเกาะนี้ยังมีปะการังและปลาสวยงามอยู่เป็นกลุ่ม ๆ นอกจากนี้ตามเกาะต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงเกาะเสม็ดก็เป็นเกาะ ที่มีปะการังสวยงามด้วย เกาะจันทร์ เกาะกูด เกาะกรวย เกาะงาม และเกาะปลาตีน

4) สวนรุกขชาติเพ (สวนสน) เป็นสวนป่าสนปฏิบัติพัทธ์ที่ตั้งอยู่ริมหาดทรายอ่าวเพ มีถนนตัดผ่านป่าสนและริมหาดตลอดจนสุดหาดเป็นระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร หาดมีเนื้อทรายละเอียดสีขาว และตัวหาดมีความลาดชันต่ำเหมาะแก่การเล่นน้ำและกิจกรรมชายหาดเป็นอย่างมาก แต่เนื่องจากอยู่ใกล้ชุมชนจึงทำให้มีสิ่งปฏิกูลถึง น้ำพัดมาติดอยู่ตามหน้าหาดเป็นจำนวนมาก ทำความสกปรกให้กับหาดอยู่เป็นประจำ ในบริเวณสวนสนมีที่นั่งพักผ่อนรวมทั้งร้านอาหารและขายเครื่องดื่มอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ประจำสวน บรรยากาศโดยทั่วไปของหาดมีความเงียบสงบพอสมควร นอกจากในเทศกาลท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่นวันหยุดสุดสัปดาห์ในฤดูผลไม้ และวันหยุดเทศกาลต่าง ๆ จึงมีนักท่องเที่ยวมาพักผ่อนเป็นกลุ่มใหญ่

ทางเข้าสวนรุกขชาติเพ เข้าได้หลายทาง เช่นจากตลาดบ้านเพมาตามทางหลวงหมายเลข 3145 ประมาณ 2 กิโลเมตร หรืออาจแยกจากถนนสุขุมวิทที่กิโลเมตรที่ 236 เลี้ยวขวาเข้ามาประมาณ 3 กิโลเมตร

- สัญลักษณ์**
- ถนน
 - เขตจังหวัด
 - ทางรถไฟ, หน้หน่วย
 - แม่น้ำ, คลอง
 - ทางหลวง
 - ภูเขา, เนินเขา
 - สถานที่ท่องเที่ยว
 - บริเวณวัด

ที่มา แผนที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดย ททท.

แผนที่ 4-6 แสดงสถานที่ท่องเที่ยว จุ ระยอง

ข. จำนวนนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาของสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อจัดทำแผนหลักการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมา ทาดแม่รำพึง เขาแหลมหญ้าและบ้านเพ ในปี 2526 จำนวนสูงสุดวันละ 1,125 , 1,125 และ 8,795 คน ตามลำดับ โดยได้คาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2544 สูงสุดวันละ 22,319 , 3,960 และ 18,633 ตามลำดับสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวทั้ง 3 แห่ง ดังกล่าว ดังรายละเอียดในตารางที่ 4 - 12 และ 4 - 13

ค. สถานที่พักแรมในเขตสุขาภิบาลบ้านเพ

สถานที่พักแรมในเขตสุขาภิบาลบ้านเพ ปัจจุบัน (2537) มี 45 แห่ง มีห้องพักรวม 1,222 ห้อง โดยอยู่บริเวณริมอ่าวแม่รำพึง และแหลมตาล ริมอ่าวเพ และตลาดบ้านเพ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4 - 14

ง. ความพร้อมหรือขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว (Carrying Capacity)

1) ความพร้อมด้านที่พักและการเดินทาง

จากตาราง จำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อวันในปี 2537 บริเวณริมหาดบ้านเพ และหาดแม่รำพึงมีประมาณ 7,341 และ 2,258 คนตามลำดับ ในจำนวนดังกล่าว มีนักท่องเที่ยวค้างคืนรวม 2 แห่งประมาณ 2,000 คน หรือประมาณ 20% ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ในขณะที่จำนวนห้องพัก มีประมาณ 1,222 ห้อง ซึ่งถือว่าอยู่ในปริมาณที่พอรองรับได้

เมื่อพิจารณา เรื่องการเดินทางก็นับได้ว่าสะดวกสบาย ไม่ว่าจะเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวหรือใช้บริการรถยนต์สาธารณะ นอกจากช่วงเวลาของ high season หรือในช่วงวันหยุดเทศกาลต่าง ๆ การเดินทางระหว่างกรุงเทพและจังหวัดในภาคตะวันออกค่อนข้างจะมีปัญหาเรื่องของการจราจร

2) ความพร้อมหรือขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Carrying Capacity) หมายถึง ขีดความสามารถทางธรรมชาติที่จะสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว ถึงแม้ว่าจะมีปัจจัย ที่สามารถไข้งชี้ถึงปัญหาเรื่องนี้ได้หลายปัจจัย แต่ในกรณีนี้ จะเลือกใช้เฉพาะด้านปัญหาของมลภาวะทางน้ำ และปัญหา ขยะเป็นตัวชี้สภาพปัญหา

สำหรับชุมชนบ้านเพ จากการศึกษาศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยเรื่องโครงการศึกษาทบทวนแผนแม่บทในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในปี 2536 พบว่าสภาพน้ำใน

บริเวณอ่าวเพสวนสนมีปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรียค่อนข้างสูง (มากกว่า 1,000 MPN. / 100 ml.) ทั้งนี้เนื่องจากอยู่ใกล้กับชุมชนซึ่งยังคงมีการปล่อยน้ำเสียลงสู่ชายทะเลโดยตรง

ส่วนปัญหาของขยะมูลฝอย ที่พบมากคือบริเวณชุมชนชาวประมงหน้าตลาดสดเพ มีการทิ้งขยะมูลฝอยสด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเศษปลา และปลาหมึกลงทะเล ทำให้น้ำทะเลบริเวณดังกล่าวมีสีคล้ำ และมีกลิ่นเหม็น นอกจากนี้ยังมีเศษถุงพลาสติกและมูลฝอยอื่น ๆ ที่ถูกทิ้งมาจากชุมชนและร้านค้าในบริเวณดังกล่าว ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานที่ท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงคือ บริเวณอ่าวเพ-สวนสน

ตารางที่ 4-12
จำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ย และสูงสุดต่อวัน

พ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ต่าง ๆ					
	หาดแม่รำพึง		เขาแหลมหญ้า		ตลาดบ้านเพ	
	สูงสุด	เฉลี่ย	สูงสุด	เฉลี่ย	สูงสุด	เฉลี่ย
2526	1,125	560	1,125	280	8,795	4,566
2529	4,441	777	1,385	388	9,923	5,154
2534	7,607	1,331	1,957	665	12,133	6,308
2539	13,030	2,280	2,764	1,140	14,835	7,720
2544	22,319	3,906	3,960	1,953	18,633	9,450

ที่มา: แผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยว ระยอง จันทบุรี ตราด
โดยสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 - 13
ข้อมูลการภาคการณ่ำนวนน้กท่งเท่ยว ปี 2537 - 2557

ปี พ.ศ.	น้กท่งเท่ยวโดยเฉลี่ย (กน/วัน)			น้กท่งเท่ยว ก้างกิน (กน/วัน)
	หาคบ้านเท	หาคแม่ร่าเท่ง	รวม	
2537	7,341	2,258	9,599	2,000
2538	7,610	2,441	10,051	2,094
2539	7,881	2,625	10,506	2,189
2540	8,150	2,808	10,958	2,283
2541	8,420	2,991	11,411	2,377
2542	8,690	3,174	11,864	2,472
2543	8,960	3,358	12,318	2,567
2544	9,230	3,541	12,771	2,661
2545	9,500	3,724	13,224	2,755
2546	9,769	3,907	13,676	2,849
2547	10,039	4,091	14,130	2,944
2548	10,309	4,274	14,583	3,038
2549	10,579	4,457	15,036	3,133
2550	10,849	4,641	15,490	3,227
2551	11,118	4,824	15,942	3,321
2552	11,388	5,007	16,395	3,416
2553	11,658	5,190	16,848	3,510
2554	11,928	5,374	17,302	3,605
2555	12,198	5,557	17,755	3,699
2556	12,467	5,740	18,207	3,794
2557	12,737	5,923	18,660	3,888

หมายเหตุ : ใช้อัตรการเพิ่มคามผลการศีกษาของสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2526

ตารางที่ 4 - 14

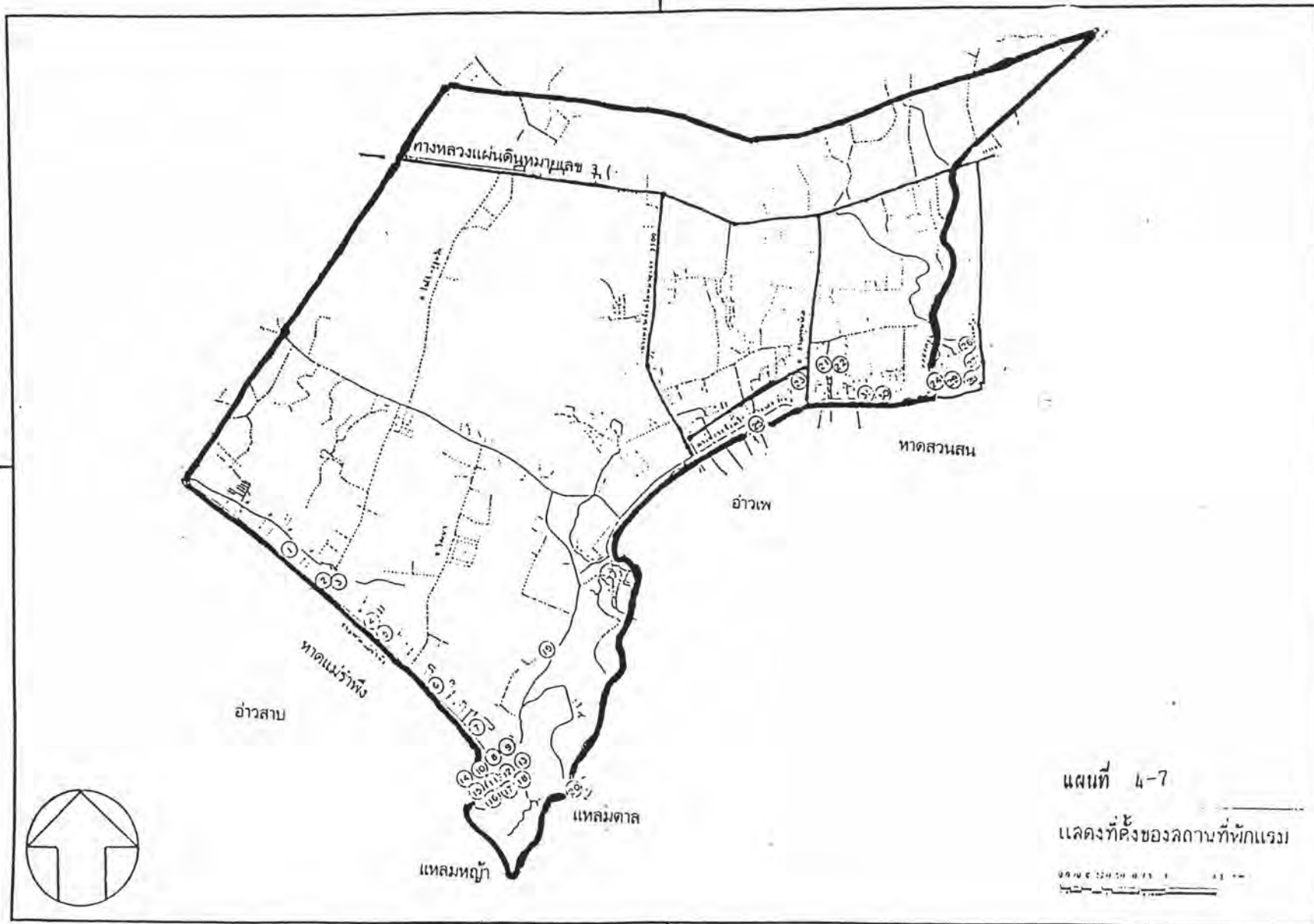
สถานที่พักแรมในเทศบาลบ้านเทพ (2537)

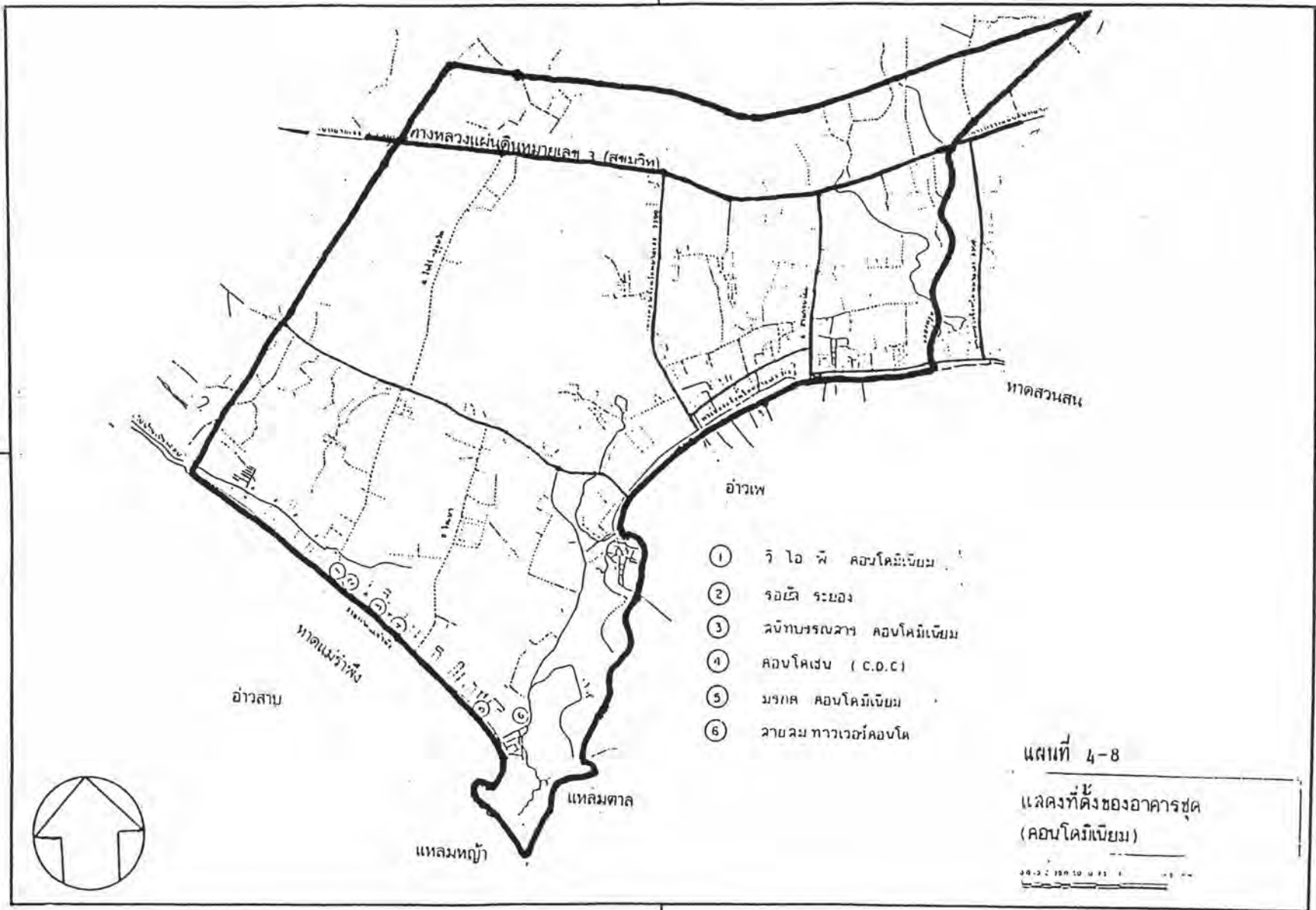
ลำดับที่	ชื่อสถานที่พักแรม	จำนวนห้องพัก
1	ปรางชนก	16
2	บ้านเขาวงกตกันอ่าว	2
3	กันอ่าวเบย์รีสอร์ท	19
4	ชีวินครีสอร์ต	50
5	หนาชล	20
6	วังทองรีสอร์ท	35
7	บ้าน โนรี	14
8	หอกทะเลเฮ้าส์	7
9	ไม้แดง	19
10	นัครทองบีช	8
11	พีเอ็ม	15
12	แหลมท้าวรีสอร์ท	34
13	ทรัพย์สิงหา	13
14	บ้านกันอ่าว	21
15	บ้านผาสุก	9
16	จันทร์ญารัตน์	9
17	ชมตะวัน	25
18	พลอย ไทลีน วิลเลจ	45
19	สวนศิลป์วิลล่า	9
20	ระยองรีสอร์ท	167
21	โรงแรมควีน	20
22	โรงแรมนวนภา	43
23	โรงแรมบอลูน	19
24	โรงแรมไพน์บีช	134
25	บังกา โลซูวรมณ์	29
26	บังกา โลศักดิ์ชัย	9
27	สวนสนวิลล่า	18
28	เอน เอ็ส แลนด์	33
29	วิลมาวิลล่า	10
30	ที่พักชาวเรือ	32
31	อินทรคาบาน่า	10
32	กิติมาฮัท	8
33	มารีน่าฮัท	21

ตารางที่ 4 - 14
สถานที่พักแรมในเขตจังหวัดรวมชุมชนบ้านเต (2537)

ลำดับที่	ชื่อสถานที่พักแรม	จำนวนห้องพัก
34	เปรมวิเศษวิวิ	13
35	ทุ่งทองวิลล่า	58
36	สองเรือนวิลล่า	21
37	เอ็ม.เอ็ม.วิลล่า	11
38	สวนรังสี	16
39	บ้านถิ่นสมุทร	32
40	บ้านเพวิลส์	17
41	บ้านเพคาบาน่า	35
42	นวลทิพย์	15
43	โคม่อนเท	31
44	ซีวิวเฮาส์	10
45	เกาะแก้วบังกะโล	40
รวม		1,222

- ที่มา : 1) กรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย
2) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

4.3.2 กำลังแรงงานและรายได้ประชากร

กองการวิจัย กรมการผังเมือง ได้ศึกษาเรื่องกำลังแรงงานของประชากรในเขตผังเมืองรวมในปี 2533 พบว่า ในเขตผังเมืองรวมบ้านเพิ่มผู้อยู่ในกำลังแรงงานรวมทั้งหมด 6,992 คน หรือร้อยละ 48.69 ของประชากรรวมในจำนวนนี้อยู่ในเขตสุขาภิบาลบ้านเพ 6,840 คน นอกเขต 152 คน (ดูตาราง 4-15) ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานนี้ แบ่งออกเป็นผู้ที่มิงานทำ และไม่มิงานทำ มีรายละเอียดดังนี้

(1) ผู้มิงานทำ ในเขตผังเมืองมีผู้ที่มิงานทำทั้งหมดจำนวน 6,278 คน หรือร้อยละ 43.72 ของประชากร รวม เป็นผู้มิงานทำที่อยู่ในเขตสุขาภิบาลจำนวน 6,143 คน หรือร้อยละ 43.87 ของประชากร ในเขตสุขาภิบาล นอกนั้นเป็นผู้ที่มิงานทำที่อยู่นอกเขตสุขาภิบาลจำนวน 135 คน หรือร้อยละ 37.82 ของประชากรรวมนอกเขตสุขาภิบาล

อัตราการมิงานทำ หมายถึงร้อยละของผู้ที่มิงานทำต่อจำนวนประชากรวัยแรงงาน(อายุ 11 ปี ขึ้นไป) ในตารางได้แสดงการเปรียบเทียบอัตราการมิงานทำของแต่ละพื้นที่และแต่ละหมวดอายุไว้ จะเห็นได้ว่าในเขตผังเมืองรวม อัตราการมิงานทำมีค่าเท่ากับ 53.83 อัตรา อัตราการมิงานทำในหมวดอายุวัยทำงาน คือในช่วง 25-44 ปีและ 45-59 ปี จะสูงกว่าในช่วง 11-24 ปี (ซึ่งเป็นวัยศึกษา) และ 60 ปีขึ้นไป(วัยชรา) เมื่อเปรียบเทียบอัตราการมิงานทำของเขตสุขาภิบาลและนอกสุขาภิบาลแล้วจะเห็นได้ว่าอัตราการมิงานทำของในเขตสุขาภิบาลจะสูงกว่านอกเขตสุขาภิบาลในทุกหมวดอายุ (ตารางที่ 4 - 16)

ผู้มิงานทำจำแนกตามสาขาการผลิต เมื่อจำแนกจำนวนผู้ที่มิงานทำออกตามสาขาการผลิตดังรายละเอียดใน ตารางที่ 4 - 17 แล้วพบว่าในเขตผังเมืองรวม ผู้มิงานทำส่วนใหญ่ร้อยละ 42.19 ทำงานอยู่ในกิจการอุตสาหกรรม หัตถกรรม รองลงมาเป็นสาขาการพาณิชย์กรรมและการบริการ ร้อยละ 18.14 และ 13.78 ของ จำนวนผู้มิงานทำทั้งหมดตามลำดับ นอกนั้นกระจายอยู่ในกิจการค้าด้านต่างๆ แต่ละประเภทอีกไม่มากนัก

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้มิงานทำในแต่ละสาขาการผลิตของพื้นที่ในเขตสุขาภิบาลและนอกเขตสุขาภิบาลแล้วจะเห็นว่า ในเขตสุขาภิบาลมีรูปแบบเดียวกันกับในเขตผังเมืองรวมแต่นอกเขตสุขาภิบาลจะมีรูปแบบที่ต่างกันอย่างออกไป เนื่องจากยังเป็นพื้นที่ชนบทมากกว่า ดังนั้นผู้ที่มิงานทำส่วนใหญ่จะมีอาชีพเกษตรกรรมถึงร้อยละ 55.55 รองลงมาเป็นอาชีพใช้แรงงานในการผลิตร้อยละ 29.63 ของจำนวนผู้มิงานทำของนอกเขตสุขาภิบาล ส่วนผู้ประกอบการอาชีพอื่นๆ มีไม่มากนัก

ตารางที่ 4 - 15

จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกประชากรและเขตที่อยู่อาศัย

ประชากร	เขตฝั่งเมืองรวม		ในเขตสุขาภิบาลบ้านเทพ		นอกเขตสุขาภิบาลอื่น ๆ	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ประชากรรวม	14,359	100.00	14,002	100	357	100.00
1. ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 11 ปีขึ้นไป)	11,662	81.22	11,358	81	304	85.15
1.1 ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน	6,992	48.69	6,840	49	152	42.58
- ผู้มีงานทำ	6,278	43.72	6,143	44	135	37.82
- วางงาน (กำลังหางานทำ)	714	4.97	697	5	17	4.76
1.2 ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	4,670	32.52	4,518	32	152	42.58
- แม่บ้าน	807	5.62	792	6	15	4.20
- นักเรียน	1,485	10.34	1,456	10	29	8.12
- ไม่สามารถทำงานได้	618	4.30	599	4	19	5.32
- ทำงาน โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน	1,760	12.26	1,671	12	89	24.93
2. ประชากรนอกวัยแรงงาน (อายุต่ำกว่า 11 ปี)	2,697	18.78	2,644	19	53	14.85

ที่มา : ข้อมูลสำรวจภาคสนาม กองวิจัย กรมการผังเมือง

ตารางที่ 4 - 16
แสดงอัตราการมีงานทำจำแนกตามหมวดอายุ

อายุ	เขตที่อยู่อาศัย		
	เขตผังเมืองรวม	ในเขตสุขาภิบาล	นอกเขตสุขาภิบาล
11 - 24 ปี	38.99	39.08	35.86
25 - 44 ปี	68.20	68.24	65.75
45 - 59 ปี	70.61	71.45	47.37
60 ปีขึ้นไป	36.20	36.51	27.59
รวม	53.83	54.08	44.41

ที่มา กรมการผังเมือง

ตารางที่ 4 - 17

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ที่มีงานทำจำแนกตามสาขาการผลิตและเขตที่อยู่อาศัย

สาขาการผลิต	เขตเมืองรวม		ในเขตสุขภาพ		นอกเขตสุขภาพ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปศุสัตว์						
- เกษตรกรรม	1,007	16.04	934	15.20	73	54.08
หัตถกรรม						
- การชุบแร่	-	-	-	-	-	-
- อุตสาหกรรมหัตถกรรม	2,649	42.19	2,608	42.45	41	30.37
- การก่อสร้าง	137	2.18	137	2.23	-	-
- ไฟฟ้า-ประปา	42	0.67	42	0.68	-	-
คหกรรม						
- พาณิชยกรรม	1,139	18.14	1,136	18.45	3	2.22
- การขนส่งและคมนาคม	329	5.24	326	5.31	3	2.22
- การบริการ	865	13.78	857	13.95	8	5.92
- การธนาคาร การเงินและการประกันภัย	110	1.75	103	1.68	7	5.19
รวม	6,278	100.00	6,143	100.00	135	100.00

ที่มา : กรมการผังเมือง

ผู้ที่มิงานทำจำแนกตามระดับการศึกษาตามตารางที่ 4 - 18 ได้จำแนกผู้ที่มิงานทำออกตามระดับการศึกษา และเขตที่อยู่อาศัย สำหรับชุมชนผังเมืองรวมบ้านแพ ผู้มิงานทำส่วนใหญ่ร้อยละ 83.16 มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ซึ่งจะเห็นว่าสอดคล้องกับอาชีพของผู้มิงานทำซึ่งมีอาชีพการใช้แรงงานมากที่สุด เนื่องจากเป็นอาชีพที่ไม่ต้องใช้การศึกษาสูง สำหรับการศึกษาชั้นอื่นมีจำนวนน้อย ส่วนผู้ที่ไม่มีการศึกษา มีร้อยละ 1.67 ของผู้มิงานทำ เมื่อแยกพิจารณาในแต่ละพื้นที่แล้วปรากฏว่าชุมชนนี้ไม่แตกต่างกัน คือมีผู้มิงานทำมีการศึกษาชั้นประถมศึกษาสูงมาก

ผู้มิงานทำกับระดับรายได้ ผู้ที่มิงานทำที่มีรายได้เมื่อจำแนกออกตามรายอาชีพจะพบว่าผู้ทำงานในอาชีพการค้ามีรายได้เฉลี่ยสูงที่สุดคือประมาณ 9,624.93 บาทต่อคนต่อเดือน รองลงมาเป็นผู้ประกอบอาชีพเกษตรประมง มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 3,782.63 บาทต่อคนต่อเดือน อาชีพที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำสุดได้แก่อาชีพการใช้แรงงานในการผลิต มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 1,235.69 บาทต่อคนต่อเดือน

ในด้านการกระจายรายได้ของผู้มิงานทำ จากการสำรวจผู้มีรายได้ทั้งหมดในเขตผังเมืองรวม ร้อยละ 34.97 และ 23.50 เป็นผู้มีรายได้ระหว่าง 1,001-2,000 บาท และ 2,001-3,000 บาท ต่อเดือนตามลำดับเป็นผู้มิงานทำได้ปานกลางระหว่าง 3,001-5,000 บาทต่อเดือน มีเพียงร้อยละ 11.61 และผู้มีรายได้สูงกว่า 10,000 บาท มีร้อยละ 7.97 เมื่อเปรียบเทียบผู้มิงานทำที่อยู่ในเขตสุขาภิบาลและนอกเขตสุขาภิบาล จะพบว่าส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในระดับ 1,001- 3,000 บาท เช่นเดียวกัน ผู้ที่อยู่ในเขตสุขาภิบาลมีรายได้ในระดับสูงกว่า 10,000 บาทร้อยละ 8.16 แต่ผู้นอกเขตสุขาภิบาลไม่มีผู้ทำงานที่มีรายได้ที่อยู่ในระดับสูงเลย (ตารางที่ 4- 19)

(2) ผู้มิงานทำ ในเขตผังเมืองรวมมีผู้มิงานทำจำนวน 714 คน คิดเป็นร้อยละ 4.97 คน คิดเป็นร้อยละ 4.98 คน ของประชากรรวมเป็นผู้มิงานทำที่อยู่ในเขตสุขาภิบาลจำนวน 697 คน หรือร้อยละ 4.98 ของประชากรรวมในเขตสุขาภิบาล นอกนั้นเป็นผู้มิงานทำที่อยู่นอกเขตสุขาภิบาลอีก 17 คน หรือร้อยละ 4.76 ของประชากรรวมนอกเขตเทศบาล

อัตราการไม่มิงานทำ หมายถึงร้อยละของผู้ที่ไม่มิงานทำต่อจำนวนผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานจะเห็นว่าในเขตผังเมืองรวมอัตราการไม่มิงานทำมีค่าเท่ากับ 10.21 อัตราการไม่มิงานทำในช่วงอายุ 11-24 ปี จะสูงที่สุดส่วนใหญ่ช่วง 25-44 ปี และ 45-59 ปี จะมีค่าต่ำเนื่องจากเป็นช่วงวัยทำงานเมื่อเปรียบเทียบระหว่างในเขตสุขาภิบาลและนอกเขตสุขาภิบาล จะพบว่าอัตราการไม่มิงานทำของนอกเขตสุขาภิบาลจะสูงกว่าในเขตสุขาภิบาลเล็กน้อย ส่วนในแต่ละช่วงอายุ 25 ปีขึ้นไปไม่มีผู้ว่างงาน

ตารางที่ 4 - 18

จำนวนและเปอร์เซ็นต์ของผู้ว่างงานจำแนกตามระดับการศึกษา

สถานประกอบการศึกษา	เขตผังเมืองรวม				ในสุขาภิบาล				น			
	ผู้มีงานทำ		ผู้ว่างงาน		ผู้มีงานทำ		ผู้ว่างงาน		ผู้มีงานทำ		ผู้ว่างงาน	
	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)
ประถมศึกษา	5221	83.16	477	66.81	5113	83.23	466	66.86	108	80	11	64.71
มัธยมศึกษา	498	7.93	134	18.77	481	7.83	128	18.36	17	12.6		
อาชีวศึกษา ปี 1-5	246	3.92	71	9.94	241	3.92	71	10.19	5	3.7	6	35.29
วิชาครู ปี 1-4	38	0.61	23	3.22	33	0.54	23	3.3	5	3.7		
มหาวิทยาลัย	153	2.44	-	-	153	2.49						
อื่นๆ	17	0.27	-	-	17	0.28						
ไม่มีการศึกษา	105	1.67	9	1.26	105	1.71	9	1.29				
ไม่ทราบ												
รวม	6278	100	714	100	6143	100	397	100	135	100	17	100

ที่มา: รายงานวิจัยเพื่อจัดทำผังเมืองรวมชุมชนบ้านเพ ปรับปรุงครั้งที่ 1, 2533

ตารางที่ 4 - 19
การกระจายของระดับรายได้ของประชากร

ระดับรายได้	%		
	ผู้ทำงานในชนผั่งเมืองรวม	ผู้ทำงานในเขตสุขภาพ	ผู้ทำงานอยู่นอกเขต
ต่ำกว่า 1,000	14.4	14.87	3.45
1,001 - 2,000	34.97	34.11	55.17
2,000 - 3,000	23.5	23.46	17.24
3,000 - 4,000	6.71	6.71	-
4,000 - 5,000	4.9	4.81	13.79
5,000 - 10,000	7.55	7.58	10.35
10,000 ขึ้นไป	7.97	8.16	-

ที่มา กรมการผั่งเมือง

ตารางที่ 4 - 20

จำนวนและเปอร์เซ็นต์ของผู้มีงานทำในแต่ละหมวดอาชีพ

หมวดอาชีพ	เขตเมืองรวม		ในเขตสุขภาพ		นอกเขตสุขภาพ	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
1. ผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพ	243	3.87	238	3.87	5	3.70
2. ผู้ปฏิบัติงานบริหาร	38	0.61	38	0.62	-	-
3. ผู้ปฏิบัติงานเสมียน	130	2.07	124	2.02	6	4.44
4. ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า	1,054	16.79	1050	17.09	4	2.96
5. ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกษตร-ประมง	1,018	16.21	943	15.35	75	55.55
6. ผู้ปฏิบัติงานอาชีพขนส่ง	317	5.05	314	5.11	3	2.24
7. อาชีพใช้แรงงานในการผลิต	2,704	43.07	2664	43.37	40	29.67
8. อาชีพบริการ	627	9.99	625	10.17	2	1.48
9. จำแนกเข้าประเภทไม่ได้	147	2.34	147	2.39	-	-
รวม	6,278	100.00	6,147	100.00	135	100.00

ที่มา รายงานวิจัยเพื่อจัดทำผังเมืองรวมชุมชนบ้านเทพ ปรับปรุงครั้งที่ 1,2533

ตารางที่ 4 - 21
แสดงอัตราการไม่มีงานทำจำแนกตามหมวดอายุ

อายุ	เขตที่อยู่อาศัย		
	เขตผังเมืองรวม	ในเขตสุขาภิบาล	นอกเขตสุขาภิบาล
11 - 24 ปี	21.16	21.06	24.64
25 - 44 ปี	5.65	5.75	-
45 - 59 ปี	1.7	1.74	-
60 ปีขึ้นไป	-	-	-
รวม	10.21	10.19	11.18

ที่มา: รายงานวิจัยเพื่อจัดทำผังเมืองรวมชุมชนบ้านเทพ ปรับปรุงครั้งที่ 1, 2533

ตารางที่ 4 - 22

จำนวนและเปอร์เซ็นต์ของผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานตามประเภทกิจกรรม

ประเภท	เขตฝั่งเมืองรวม		ในเขตสุขภาพ		นอกเขตสุขภาพ	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
1. แม่บ้าน	808	17.28	792	17.53	15	9.87
2. นักเรียน	1,485	31.80	1,456	32.23	29	19.08
3. ผู้ไม่สามารถทำงานได้	618	13.23	599	13.26	19	12.50
4. ผู้ไม่สมัครใจทำงาน	-	-	-	-	-	-
5. ผู้ทำงานโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน	1,760	37.69	1,671	36.98	89	58.55
6. อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	4,670	100.00	4,518	100.00	152	100.00

ที่มา: รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำผังเมืองรวมปรับปรุงครั้งที่ 1, 2533

สำหรับผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน คือผู้ที่ไม่ได้ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบ่งออกเป็นนักเรียน แม่บ้านผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้เช่น ข้าราชการบำนาญ คนพิการ และทำงานโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน เฉพาะในเขตผังเมืองรวมมีผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานจำนวน 4.670 คน หรือร้อยละ 32.52 ของประชากรรวมในจำนวนผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 37.69 เป็นผู้ที่ทำงานโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน รองลงมาได้แก่นักเรียน และแม่บ้านร้อยละ 31.80 และ 17.28 ของจำนวนผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมดตามลำดับ (ดูตารางที่ 4 -22)

จากจำนวนผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมดนี้เป็นผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานในเขตสุขาภิบาลจำนวน 4.51 8คน และนอกเขตสุขาภิบาล จำนวน 152 คน ส่วนประเภทของผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานของในเขตสุขาภิบาลและนอกเขตสุขาภิบาลมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน คือมีผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานที่เป็นผู้ทำงานโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนเป็นจำนวนมากที่สุด(กรมการผังเมือง.กองการวิจัย,2533)

4.3.3 ฐานะทางการเงินของสุขาภิบาล

ฐานะทางการเงินของสุขาภิบาลพิจารณาจากทรัพย์สิน หนี้สิน รายรับและรายจ่ายของสุขาภิบาลบ้านเพซึ่งแยกพิจารณาตามลำดับดังนี้

1) ทรัพย์สินและหนี้สิน

จากตารางที่ 4-23 ณ วันสิ้นปีงบประมาณ 2537 สุขาภิบาลบ้านเพมีทรัพย์สินทั้งสิ้น 11.08 ล้านบาท แยกเป็นทรัพย์สินคงที่ 7.31 ล้านบาท หรือร้อยละ 66.0 ของทรัพย์สิน ทั้งสิ้น เป็นทรัพย์สินหมุนเวียน หรือทรัพย์สินที่มีสภาพคล่อง 3.77 ล้านบาท หรือร้อยละ 34.0 ของทรัพย์สินทั้งสิ้น มีหนี้สิน 6.06 ล้านบาท เมื่อนำหนี้สินไปหักออกจากทรัพย์สินทั้งหมดแล้ว จึงมีทรัพย์สินสุทธิ 5.03 ล้านบาท ทรัพย์สินสุทธินี้คิดเป็นร้อยละ 45.4 ของทรัพย์สินทั้งหมด และเมื่อนำหนี้สินไปหักออกจากทรัพย์สินหมุนเวียนซึ่งเป็นทรัพย์สินส่วนที่สุขาภิบาลใช้บริหารงาน แล้วจะเห็นได้ว่าสุขาภิบาลมีหนี้สินมากกว่าขาดทรัพย์สินหมุนเวียนเป็นจำนวน 2.29 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 20.6 ของทรัพย์สินรวม จึงอาจกล่าวได้ว่าสุขาภิบาลขาดสภาพคล่องในการบริหารงาน โดยเฉพาะในการลงทุนเพื่อการก่อสร้าง หรือปรับปรุงงานด้านสาธารณูปโภคเช่น การปรับปรุงถนน ตรอก ซอย การสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย การระบายน้ำหรือกำจัดขยะซึ่งจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนสูง ดังนั้นจึงต้องหาเงินจากแหล่งอื่นนอกเหนือจากรายได้ปกติของสุขาภิบาล

2) รายรับรายจ่าย

รายรับและรายจ่ายพิจารณาจากบัญชีรายรับ-รายจ่ายของสุขาภิบาลบ้านเพในระหว่างปี พ.ศ. 2529 ถึง พ.ศ. 2536 และจากงบประมาณปี พ.ศ. 2537 สรุปได้ดังนี้

รายรับ

จากตารางที่ 4 - 24 รายรับของสุขาภิบาลบ้านแพตั้งงบประมาณไว้ในปี พ.ศ. 2537 เป็นจำนวน 5.86 ล้านบาท เปรียบเทียบกับช่วงปี พ.ศ. 2529-2536 ซึ่งมีรายรับเฉลี่ยปีละประมาณ 5.02 ล้านบาทแล้ว นับว่าสูงกว่าค่าเฉลี่ย ประมาณร้อยละ 16.7 แต่ต่ำกว่าปี พ.ศ. 2536 การขยายตัวของรายรับในระยะเดียวกันนี้อยู่ในเกณฑ์ ร้อยละ 22.4 ต่อปี จะเห็นว่ารายรับส่วนมากได้แก่รายรับที่สุขาภิบาลจัดเก็บได้จากภาษีอากร โดยเฉลี่ย 2.59 ล้านบาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 51.5 ของรายรับทั้งหมด หรือร้อยละ 86.3 ของรายรับที่จัดเก็บได้เอง เงินอุดหนุนที่ได้รับจากส่วนกลางเท่าที่ผ่านมา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12.9 ต่อปี กล่าวคือในระยะ 8 ปีที่ผ่านมารัฐให้เงินอุดหนุนเฉลี่ย ปีละ 0.65 ล้านบาท หรือร้อยละ 12.94 ของรายรับทั้งหมดเท่านั้น สำหรับปีงบประมาณ 2537 ไม่ได้มีการประมาณการรับที่จะได้จากเงินอุดหนุน

รายรับที่สุขาภิบาลจัดเก็บได้เองรายการอื่นๆ ได้แก่รายรับจากหมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบ-อนุญาต รายรับจากทรัพย์สิน รายรับจากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ และ รายรับเบ็ดเตล็ด

ในระหว่างปี พ.ศ. 2529-2536 การขยายตัวของรายรับประเภทที่สุขาภิบาลจัดเก็บได้เอง อยู่ในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 59.8 ต่อปี เมื่อรวมทุกรายการแล้ว รายรับมีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 22.4 ต่อปี

รายจ่าย

จากตารางที่ 4 - 24 รายจ่ายในปีงบประมาณ 2537 สุขาภิบาลบ้านแพตั้งงบประมาณไว้ทั้งสิ้น 5.74 ล้านบาท ในระหว่าง ปี พ.ศ. 2529-2536 รายจ่ายเฉลี่ยของสุขาภิบาลเป็นปีละประมาณ 3.92 ล้านบาท รายจ่ายมีการขยายตัวร้อยละ 23.5 ต่อปีซึ่งสูงกว่าการขยายตัวของรายรับในระยะเดียวกันเล็กน้อย

รายจ่ายของสุขาภิบาลแบ่งเป็นสองส่วนใหญ่ๆ คือ รายจ่ายประจำและรายจ่ายพิเศษ ในปีงบประมาณ 2537 งบประมาณรายจ่ายประจำมีจำนวนโดยเฉลี่ย 1.82 ล้านบาท หรือร้อยละ 46.4 ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมด ส่วนที่เหลือจำนวน 2.10 ล้านบาท เป็นรายจ่ายพิเศษซึ่งเป็นรายจ่ายจากงบกลางและรายจ่ายเพื่อการลงทุนและพัฒนา

รายจ่ายที่สำคัญของสุขาภิบาลบ้านแพ คือ รายจ่ายในหมวดการลงทุนและพัฒนาในปีงบประมาณ 2537 ได้ตั้งไว้เป็นจำนวน 2.01 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 35.0 ของรายจ่ายทั้งหมด ในช่วงปี พ.ศ. 2529-2536 รายจ่ายในหมวดนี้มีจำนวนเฉลี่ยปีละ 1.98 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.05 ของรายจ่ายทั้งหมด จากตารางจะเห็นว่ารายจ่ายในหมวดนี้เพิ่มเร็วกว่ารายจ่ายเฉลี่ย ค่าใช้จ่ายที่มีจำนวนมากเป็นลำดับถัดไปได้แก่ค่าใช้จ่ายประจำประเภทค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ คิดเป็นร้อยละ 23.1

ส่วนค่าใช้จ่ายในหมวดย่อยอื่นๆ เช่น ค่าสาธารณูปโภค เงินอุดหนุนและรายจ่ายอื่นๆ มีเป็นจำนวนเล็กน้อยคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 0.8-7.7 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดเท่านั้น

เปรียบเทียบรายรับกับรายจ่าย

ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2529-2536 (8 ปี) รายรับของสุขาภิบาลสูงกว่ารายจ่ายมาโดยตลอดเฉลี่ยปีละ 1.10 ล้านบาท โดยเฉพาะในปีงบประมาณ 2531 รายรับสูงกว่ารายจ่าย 1.28 ล้านบาท ส่วนในปีอื่นๆ จะมีรายรับมากกว่ารายจ่ายอยู่ระหว่าง 0.20-1.15 ล้านบาท ส่วนในปีพ.ศ. 2537 ได้คาดการณ์งบประมาณของสุขาภิบาลว่าจะมีรายรับสูงกว่ารายจ่ายประมาณ 0.12 ล้านบาท หรือสูงกว่ารายจ่ายร้อยละ 2.1

ตารางที่ 4 - 23

ฐานะการเงินของสุขาภิบาลบ้านเทพ ณ วันที่ 30 กันยายน 2537

ทรัพย์สินและหนี้สิน	มูลค่า (ล้านบาท)	ร้อยละของทรัพย์สินรวม
1. ทรัพย์สิน		
1.1 ทรัพย์สินคงที่	7.31	66.00
1.2 ทรัพย์สินหมุนเวียน	3.77	34.00
1.3 รวม	11.08	100.00
2. หนี้สิน	6.06	54.60
3. ทรัพย์สินสุทธิ(1.3)-(2)	5.03	45.40
4. ทรัพย์สินหมุนเวียนสุทธิ(1.2)-(2)	-2.29	-20.60

ที่มา : สุขาภิบาลบ้านเทพ

ตารางที่ 4 - 24

ข้อมูลรายรายของอุตสาหกรรมป่าไม้

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	เฉลี่ยต่อปี (2529-2536)	สัดส่วน เฉลี่ย (%)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง เฉลี่ยต่อปี (%)	2537 1/
1. รายรับ												
รายรับจากหน่วยงานท้องถิ่น	1.57	1.50	1.72	2.30	2.84	3.60	4.64	5.86	3.00	59.80	15.74	5.86
- รายรับจากภาษีอากร	1.37	1.34	1.48	2.09	2.38	2.89	4.00	5.14	2.59	51.47	15.87	5.15
- รายรับจากค่าธรรมเนียมค่าปรับ	0.08	0.10	0.11	0.11	0.17	0.20	0.21	0.24	0.15	3.03	12.09	0.26
- รายรับจากรหัสสินค้า	0.11	0.05	0.11	0.08	0.13	0.24	0.27	0.29	0.16	3.18	11.43	0.27
- รายรับจกสหราชอาณาจักร	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- รายรับเบ็ดเตล็ด	0.01	0.01	0.02	0.03	0.16	0.28	0.15	0.19	0.11	2.12	34.93	0.18
รายรับจกเงินอุดหนุน	-	-	-	-	0.48	0.61	0.74	0.77	0.65	12.94	-	-
รายรับอื่นๆ	0.35	0.43	1.17	0.82	0.81	-	0.82	5.19	1.37	27.26	-	-
รายรับรวม	1.92	1.93	2.89	3.13	4.13	4.22	6.20	11.82	5.02	100.00	22.37	5.86
2. รายจ่าย												
รายจ่ายประจำ	1.39	1.47	1.15	1.98	1.35	2.16	2.48	2.57	1.82	46.38	7.09	3.38
- เงินเดือนและค่าจ้าง	0.29	0.29	0.33	0.36	0.49	0.53	0.80	1.32	0.55	14.07	18.34	1.45
- ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ	0.62	0.72	0.79	0.75	0.70	1.24	1.25	1.16	0.90	23.05	7.16	1.78
- ค่าสหราชอาณาจักร	0.01	0.01	0.02	0.02	0.02	0.07	0.06	0.06	0.03	0.85	27.79	0.06
- เงินอุดหนุน	0.03	0.02	0.01	0.02	0.11	0.05	0.01	0.01	0.03	0.76	-16.74	0.04
- รายจ่ายอื่นๆ	0.44	0.43	0.01	0.84	0.03	0.27	0.36	0.02	0.30	7.65	-30.03	0.06
รายจ่ายจกงบกลาง	0.07	0.07	0.08	0.10	0.11	0.10	0.19	0.24	0.12	3.12	14.39	0.35
รายจ่ายเพื่อการลงทุนและพัฒนา	0.25	0.05	0.38	0.23	1.51	1.75	3.06	8.61	1.98	50.50	48.31	2.01
รายจ่ายรวม	1.71	1.59	1.61	2.31	2.98	4.02	5.74	11.42	3.92	100.00	23.50	5.74
รายรับหักรายจ่ายแล้ว	0.21	0.35	1.28	0.81	1.15	0.20	0.46	0.39	1.10	-	7.17	0.12

หมายเหตุ : 1/ ประมาณการรายรับ - รายจ่าย ประจำปีงบประมาณ 2537

ที่มา : ศูนย์กสิกรรมป่าไม้

4.4 ระบบสาธารณูปโภค

4.4.1 ไฟฟ้า

อยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเพ ดำเนินการโดยรับไฟฟ้า จากสถานีไฟฟ้า ย่อยบ้านหนองสนม ต.เนินพระ อ.เมือง จ.ระยอง พื้นที่ให้บริการคือ ต.เพ ต.ตะพง และต.แก่งปัจจุบันมีผู้ ใช้บริการประมาณ 7.100 ราย (การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, 2537)

4.4.2 น้ำประปา

อยู่ในความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาคบ้านเพ ดำเนินการโดยใช้น้ำที่ผ่านการกรอง แล้วจากการประปาจังหวัดระยอง ส่งผ่านท่อ เข้าสู่ถังน้ำใส และสูบขึ้นสู่ถังสูง เพื่อจ่ายแก่ประชาชนในพื้นที่ ปัจจุบันกำลังผลิตประมาณ 3,000 ลบ.ม. ต่อวัน ซึ่งยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการ พื้นที่บริการส่วนใหญ่จำกัดอยู่ในเขตชุมชนเมือง และบริเวณใกล้เคียง(การประปาส่วนภูมิภาคเพ,2537)

4.4.3 การเก็บและกำจัดมูลฝอย

สุขาภิบาลบ้านเพ ดำเนินการกำจัดมูลฝอยโดย การเทกอง (Dumping on Land) และเผา ทิ้ง(Open Fire) เป็นครั้งคราว บนพื้นที่ขนาด 41 ไร่ ซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่บ้านโนไร่ (รูปที่ 5.2.1) ปัจจุบันผ่านการ ใช้มานานแล้วประมาณ 16 ปี พื้นที่นี้ได้ถูกแบ่งออกไป 25 ไร่ เพื่อมอบให้กรมโยธาธิการใช้เป็นสถานที่ ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียของสุขาภิบาลบ้านเพ ดังนั้นจึงมีพื้นที่เหลืออีกเพียง 16 ไร่ เท่านั้น และเป็น พื้นที่ซึ่งผ่านการใช้งานมาจนเกือบหมดสภาพอยู่แล้ว ไม่พอเพียงและไม่เหมาะสมที่จะฟื้นฟูหรือปรับสภาพให้ เป็น สถานที่กำจัดมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลตามแผนหลักได้ วิธีการกำจัดมูลฝอย ที่ปฏิบัติอยู่นั้นเป็นวิธี การที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ก่อให้เกิดการปนเปื้อนต่อน้ำผิวดิน น้ำใต้ดินในบริเวณ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ นำโรคต่าง ๆ เช่น แมลงวัน และหนู ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ โดยเฉพาะเรื่องกลิ่นเหม็น และ สภาพที่ไม่น่าดู จากการให้ข้อมูลของกรรมการสุขาภิบาลบ้านเพ ว่าเนื่องจากพื้นที่กำจัด มูลฝอยแห่งนี้เป็นที่ราบลุ่มและอยู่ใกล้ทางน้ำธรรมชาติ ในฤดูฝนน้ำจะระบายผ่านกองมูลฝอย ไปยังที่ลุ่มน้ำท่า- ให้เกิดสภาพ น้ำเสียลุลากออกไปได้ไกล ๆ และมีกลิ่นเหม็นอีกด้วย ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่าการกำจัดมูลฝอยของ สุขาภิบาลบ้านเพปัจจุบันอยู่ในสภาวะการณ์ที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเป็นการด่วน (กรมโยธาธิการ,กอง วิศวกรรม สุขาภิบาล,2537)

4.5 สาธารณูปการ

4.5.1 สถานับราชการ

มีสถานที่ราชการและรัฐวิสาหกิจ จำนวน 7 แห่ง มีข้าราชการในปิงปประมาณ 2536 จำนวน 132 คน พนักงาน 40 คน และลูกจ้างประจำ 110 คน (สุขาภิบาลบ้านเพ, 2536)

ลักษณะอาคารของสถานับราชการและรัฐวิสาหกิจโดยทั่วไปอยู่ในสภาพดี ส่วนใหญ่เป็นอาคารคอนกรีต สูง 2 ชั้น นอกจากนี้สถานที่ราชการบางแห่งจะมีบ้านพักสำหรับราชการ และพนักงาน บางแห่งมีบ้านพักเฉพาะหัวหน้าสำนักงาน

4.5.2 สถานับการศึกษา

ในเขตสุขาภิบาล มีสถานับศึกษาจำนวน 6 แห่ง เป็นของรัฐบาล 5 แห่ง และของเอกชน 1 แห่ง จำนวนนักเรียนในปีการศึกษา 2534 รวม 2,465 คน ครู 110 คน มีห้องเรียน 72 ห้อง (ดูตาราง 4-25 ประกอบ) ระดับการศึกษาสูงสุดคือมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นชุมชนในระดับสุขาภิบาลและอยู่ในอาณาเขตของอำเภอเมืองระยอง ซึ่งมีสถานับศึกษาในระดับสูงอยู่มาก ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และอาชีวศึกษา นักเรียนที่อยู่ในเขตสุขาภิบาลจึงสามารถเดินไปใช้บริการของสถานับการศึกษา ที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองได้อย่างสะดวก

4.5.3 การบริการด้านสาธารณสุข

ในเขตผัง ฯ มีสถานับอนามัย 1 แห่ง มีคลีนิกเอกชน 5 แห่ง มีร้านขายยา 3 แห่ง สำหรับการบริการด้านสาธารณสุขนั้น แม้จะไม่มีโรงพยาบาล แต่ประชาชนก็ไปใช้บริการโรงพยาบาลในจังหวัดระยองได้ค่อนข้างสะดวก

4.5.4 สถานับศาสนา

(ดูตาราง 4 - 26 ประกอบ) ในเขตสุขาภิบาลมีวัดและสำนักสงฆ์ปฏิบัติธรรมในพุทธศาสนาทั้งหมด 6 แห่งมีจำนวนพระสงฆ์ในพรรษา จำนวน 85 รูป (2534)

4.5.5 ตลาดสด

มีตลาดสด 1 แห่ง ตั้งอยู่สองฝั่งถนนเส้นเลียบริมทะเล มีจำนวนผู้ขายในอาคาร 26 ราย นอกอาคาร 30 ราย สำหรับช่วงตลาดสดนี้ เนื่องจากอยู่ติดถนน ซึ่งค่อนข้างแคบ ทำให้การสัญจรไปมาลำบาก

4.5.6 สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและแหล่งนันทนาการ

มีโรงภาพยนตร์ 1 แห่ง ตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์การค้าใหม่ นอกจากนี้ยังมีสวนรุกขชาติเพ อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า และชายหาดแม่รำพึง ซึ่งนอกจากจะเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในพื้นที่เองแล้วยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกด้วย

ตารางที่ 4 - 25
 จำนวนครูและนักเรียนในเขตศุขาภิบาลบ้านเทพ ปี 2534

ชื่อโรงเรียน	ระดับการศึกษา	นักเรียน	ครู	ห้องเรียน
1. เพ็ญมาตาวิทยา	ป1 - ป6	614	21	10
2. วัดเกษตรราษฎร์	ป1 - ป6	940	44	30
3. วัดโนไร่	ป1 - ป6	282	15	12
4. วัดเขาส่าเกาทอง	ป1 - ป6	125	7	6
5. บวรรัตนศาสตร์	อนุบาล - ป6	292	19	14
6. อนุบาลวิไลวรรณ	ก่อน - อนุบาล	102	4	-
รวม		2,355	110	72

ตารางที่ 4 - 26

จำนวนพระเณร ชี ที่อาศัยอยู่ในวัดในเขตพื้นที่โครงการปี พ.ศ. 2534

วัด	สถานที่	พระ	เณร	ชี	รวม
1. วัดเขาส่าเกาทอง	3 ค.พ	16	1	-	17
2. วัดเกษตรราษารมย์	2 ค.พ	42	8	7	57
3. วัดโนไร่	1 ค.พ	7	-	1	8
4. วัดบ้านเพ	1 ค.พ	9	2	6	17
5. วัดมงคลสามัคคีธรรมโมตัน(วัดเขาสाप)	1 ค.พ	5	154	-	159
6. ที่พักสงฆ์โกมลราม	1 ค.พ	6	-	-	6
รวม		85	165	14	264